DE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

13. MAJA 1972 – ŠT. 19 – L. XXIX

● SLOVENSKI PTT KOLEKTIVI SO ŽE OPREDELILI VPRAŠANJA, O KATERIH SE MORAJO SPORAZUMETI, PREDEN BODO PODPISALI SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽITVI SLOVENSKE ASOCIACIJE PTT PODJETIJ

ZDAJ GRE ZA IZBOR NAJBOLJŠIH MOŽNOSTI

STRAN 5

DOKLEJ ŠE LAHKO TRAJA ČAROVNIJA, DA Z MALO ZNANJA TOLIKO USTVARIMO

Skoraj 200.000 zaposlenih v Sloveniji brez popolne osnovne izobrazbe je nacionalni škandal

STRAN 9

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljanska banka

OBOROŽENI ZA AKCIJO

Sindikat delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji o nalogah organizacije v sedanjih družbenopolitičnih in ekonomskih razmerah

Za dvodnevno razširjeno plenarno sejo republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije – bila je v drugi polovici minulega meseca v Dobrni – je značilno hotenje mobilizirati vse dejavnike v tem sindikatu za uresničitev programske usmeritve, ki jo je začrtal četrti kongres tega sindikata. Osnove v teh prizadevanjih so pomenili številni že doslej sprejeti dokumenti tako tega posebnega sindikata kot tudi dokumenti Zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije ter obsežno analitično gradivo o razmerah v proizvodnji, predelavi in porabi kruha, mesa in mleka, o vplivu cen živil na življenjsko raven prebivalstva, o dosedanjih prizadevanjih pri uresničevanju ustavnih dopolnil, o življenjskih in delovnih razmerah delavcev v teh dejavnostih in drugo. Vse to, dopolnjeno z bogato razpravo na plenumu, je dobilo svojo akcijsko podobo v obsežnem dokumentu o nadaljnjem delovanju tega sindikata.

Sredi tega tedna pa je predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvo, živilski in tobačni industriji Slovenije sprejelo dokončno besedilo dokumenta. Po svoji vsebini je dokument razdeljen na štiri temeljna poglavja, ki hkrati pomenijo štiri temeljne smeri bodočega delovanja tega sindikata. Na prvem mestu naj omenimo vlogo in naloge sindikatov v sedanjih družbenopolitičnih razmerah, nato problematiko in položaj kmetijstva živilske in tobačne industrije s stališča uresničevanja srednjeročnega programa razvoja, uveljavljanje ustavnih dopolnil in razvijanje temeljnih organizacij združenega dela in slednjič naloge, ki zadevajo delovne in življenjske razmere delavcev v teh dejavnostih.

Dokument je preobširen, da bi ga lahko povzeli na tako skopo odmerjenem prostoru, vsekakor pa zasluži pozornost ne samo članstva tega strokovnega sindikata, temveč tudi širše javnosti. Zato tokrat povzemamo prvi dve področji nalog in prizadevanj tega sindikata, o preostalih pa bomo spregovorili prihodnjič.

Izhodiščno ugotovitev dokumenta v poglavju, ki govori o vlogi in nalogah sindikata v sedanih družbenopolitičnih razmerah, bi lahko takole povzeli: politika in osnove za delovanje sindikata so dovolj jasno začrtane; sedanje razmere v družbenem življenju pa terjajo veliko bolj intenzivno in hkrati tudi bolj konkretno akcijo vsega članstva. Pogoj za to je, da se sindikat tudi v organizacijskem in političnem delu akcijsko še bolj usposobi, da se uresničijo stališča in hotenja XXI. in XXII. dopolnila k zvezni ustavi ter XXXI. dopolnila republiške ustave. Kar pa zadeva neposredne naloge, dokument med drugim omenja naslednje:

– vodstva osnovnih organizacij morajo sproti seznajati članstvo z vsemi problemi, s katerimi se srečujejo. Vodstva osnovnih organizacij morajo na osnovi skupno začrtane akcije in temeljev političnе usmeritve sindikata izoblikovati tudi lastne akcijske programe;

– da bi bila sindikalna organizacija učinkovita, je nujno potrebno v samoupravnih aktih vseh delovnih organizacij uveljaviti statutarne norme o sindikatu – tako kot to nakazuje XXXI. dopolnilo republiške ustave;

– članstvo, zlasti pa vsa vodstva morajo nenehoma uresničevati akcijski program Zveze sindikatov Slovenije, pri tem pa sproti preverjati svojo učinkovitost. Nadaljevati je treba s prizadevanji za izboljšanje

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tisoči po poteh partizanske Ljubljane — Foto: A. Agnič

PREDSEDSTVO RO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA O URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL

Dovolj odlašanja!

Z enotnejšo politično akcijo v boj za uveljavljanje ustavnih dopolnil in razvoj neposrednega samoupravljanja

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je na zadnji seji ocenilo potek priprav na uresničevanje ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah. Ugotovilo je, da v večini kolektivov še niso ustanovili komisij ali delovnih skupin, ki bi proučevale sedanji razvoj samoupravljanja in poslovno tehnično organiziranost v svojih delovnih organizacijah ter na osnovi tega pripravljale gradivo za širšo razpravo o uveljavljanju ustavnih dopolnil oziroma o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela. Praksa tudi kaže, da so se v razčiščevanje mnenj in v priprave na uveljavljanje ustavnih dopolnil dokaj aktivno vključile le družbenopolitične organizacije, da pa preostali družbeni, politični in strokovni dejavniki ne kažejo pravega interesa za to nalogo. Zato tudi ne preseneča, da pri uveljavljanju ustavnih dopolnil zaostajamo, bolje rečeno, da odlašamo tudi v primerih, ko za to ni nobenega opravičila.

Zaradi takih ugotovitev je predsedstvo RO Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije poudarilo, da je treba takoj napraviti konec slehernemu odlašanju pri uresničevanju ustavnih dopolnil. To pa je možno doseči le z večjo enotnostjo politične akcije vseh družbenopolitičnih in družbenih dejavnikov, torej z njihovo večjo in enotno zavzetostjo za nadaljnji razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah in v družbi kot celoti. V zvezi s tem bo tudi Sindikat delavcev industrije in rudarstva Slovenije jasno in odločno nastopal proti posameznikom in neformalnim skupinam, ki so nosilci teženj, po katerih bi temeljnim organizacijam združenega dela še vnaprej lahko odtujevali njihov dohodek. Prav tako pa bo obračunaval z nosilci idej, da samoupravljanje pomeni samo obliko političnega odnosa, kot tudi s tistimi, ki zavlačujejo uresničevanje ustavnih dopolnil, ki svoje stališče utemeljujejo s tem, da je trenutno važen le boj za stabilizacijo in za reševanje gospodarskega položaja.

NEKAJ NAPOTKOV ZA NADALJNJO AKCIJO

V nadaljevanju seje je predsedstvo RO Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije sprejelo za „svoja“ že znana stališča in sklepe RS ZSS o uveljavljanju ustavnih dopolnil. Na osnovi teh stališč je med drugim zadolžilo osnovne sindikalne organizacije, naj do konca tega meseca republiškemu odboru sporočijo, kako daleč so že napredovali s pripravami na ustanovitev komisij ali delovnih skupin, z izdelavo programov in

(Nadaljevanje na 2. strani)

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je
indip

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA

Predsedstvo mestnega sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana je na svoji 22. seji, ki je bila razširjena s člani pododbora za šolstvo, razpravljalo mimo drugega predvsem o problemih uveljavljanja samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov za osnovne šole. Člani predsedstva so menili, da ima sporazum več pomanjkljivosti, ki so v glavnem posledica naglice pri pripravah. Sporazum bi moral bolj poštevati delovno mesto posameznika, izobrazba pa naj bo le pogoj za zasedbo delovnega mesta. Tudi delovne izkušnje naj bi bolj upoštevali, ovrednotenje vodilnih delavcev na manjših oziroma večjih šolah naj ne bi bilo enotno. Vse pripombe na sporazum, ki so bile izrečene na seji, bo predsedstvo posredovalo komisiji za pripravo samoupravnih sporazumov.

TRBOVLJE

POMEMBNA NAPOTILA

Medobčinski odbori sindikata v Zasavju so sicer opravičili svoj obstoj, vendar še vseeno niso postali koordinatorji sindikalne dejavnosti na področjih, na katerih bi morali delovati. To velja tudi za medobčinski odbor sindikata industrije in rudarstva, ki nedvomno sodi med najpomembnejše v revirjih, saj povezuje največ članstva.

Na nedavni volilni konferenci, izbrali so namreč 15 članov novega izvršilnega odbora, so zavzeto ugotavljali, katerim problemom naj bi ta sindikat v prihodnje posvetil največ pozornosti in skrbi. Menili so, da bi moral medobčinski odbor razreševati ali vsaj predlagati rešitve nekaterih problemov, ki najbolj tarejo industrijske delavce in rudarje. To pa so vprašanja invalidnosti, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, varstva pri delu, nočnega dela žensk, strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja zaposlenih ljudi in drugo.

–m–

MARIBOR

POSPEŠITI PRIPRAVE

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Maribor je na zadnji seji obravnavalo predlog o razpisu referenduma za samoprispevek občanov pri financiranju tistih investicij, ki so v neposrednem in dolgoročnem interesu vsakega občana.

Trenutno ima v občini Maribor uveden samoprispevek že 14 krajevnih skupnosti, štiri pa se že pripravljajo, da ga izglasujejo. Občani večinoma prispevajo za ceste, vodovod v dveh krajevnih skupnostih pa tudi za šolo. Ker je samoprispevek uveden predvsem na podeželju, je mnenje političnega vodstva v Mariboru, da to ne bi smelo biti ovira pri razpisu referenduma v občini kot celoti, saj bi kmečko prebivalstvo po občinskem referendumu prispevalo v petih letih le 160.000 dinarjev. Razen tega bi program sestavili tako, da bi obsegal novogradnje ali adaptacije skoraj v vseh krajevnih skupnostih. Na podeželju je zlasti predvidena gradnja šol, v mestu pa gradnja otroško-varstvenih ustanov. Ker so kapacitete otroških vrtcev občutno premajhne, varstvena ustanova za dojenčke pa je v Mariboru ena sama, bo interes mestnih prebivalcev za gradnjo otroško-varstvenih ustanov prav gotovo velik.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Maribor je menilo, da se je treba takoj lotiti priprav za izvedbo referenduma. Prispevek naj bi plačevali v višini 1 % od bruto osebnih dohodkov vsi zaposleni, razen tistih z najnižjimi osebnimi dohodki, ki naj bi plačevali nižji odstotek ali pa bi ga bili celo oproščeni. Seveda bi plačevali prispevek tudi vsi zavezanci prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske, obrtne in drugih dejavnosti in upokojenci.

ZDAJ PA ZARES PRED USTAVNO SODIŠČE!

Poročali smo že, da je pododbor za cestno gospodarstvo pri RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije sklenil, naj republiški odbor pri Ustavnem sodišču SR Slovenije sproži postopek za oceno ustavnosti dveh členov republiškega zakona o javnih cestah, ker da omejujeta samoupravne pravice kolektivov cestnega gospodarstva. Republiški odbor tega ni storil, ker je bil informiran, da so pristojni organi republiškega izvršnega sveta pripravljeni in si tudi konkretno prizadevajo sporna vprašanja urediti na način, kot ga predlagajo cestna podjetja in sindikati. Pododbor za cestno gospodarstvo se je zaradi tega strinjal z odločitvijo republiškega odbora, da zavoljo tega ustavni spor res ne bi bil potreben.

Zdaj pa so predstavniki slovenskih cestnih podjetij dobili v roke predosnutek statuta bodoče slovenske cestne skupnosti, ki še bolj krni samoupravne pravice kolektivov, kot pa jih že zdaj omejuje veljavni zakon. V cestnih podjetjih so sicer prepričani, da bo predosnutek doživel še precej vsebinskih in drugih sprememb, ne verjamejo pa, da bodo zaradi maloštevilne zastopanosti v organih bodoče cestne skupnosti lahko prepričali vse druge, da neustavnim rešitvam v zakonu predloženi predosnutek statuta dodaja še nove rešitve v škodo cestnih podjetij. Zato naj bi RO sindikata delavcev v prometu in zvezah le sprožil ustavni spor, kot sopredlagatelji pa bodo – po pristanku odgovornih predstavnikov cestnih podjetij na zadnji seji pododbora za cestno gospodarstvo – nastopila tudi vsa slovenska cestna podjetja.

–mG

S POSVETOVANJA SLOVENSKIH CESTNIH PODJETIJ O URESNIČEVANJU USTAVNIH DOPOLNIL

MED NIČ IN PRECEJ

Pododbor za cestno gospodarstvo pri RO sindikata delavcev v prometu in zvezah je zadnji torek v hotelu BOR v Preddvoru pri Kranju pripravil posvetovanje o uresničevanju ustavnih dopolnil v slovenskih cestnih podjetjih. Udeležili so se ga direktorji, predsedniki delavskih svetov, sindikalni delavci in drugi predstavniki vseh sedmih cestnih podjetij, poslovnega združenja cestnih podjetij in drugi.

Za razpravo na posvetovanju bi lahko rekli, da se v njej menda niso izognili prav nobenemu vprašanju, ki so ga v slovenskih cestnih podjetjih že razrešili ali pa ga šele bodo morali razrešiti v pripravah na uveljavitev ustavnih dopolnil in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. V bistvu pa je bila razprava vendarle osredotočena na tri skupine vprašanj, in to: neposredno samoupravljanje, ekonomski položaj cestnega gospodarstva in zakonska ureditev oziroma status cestnih podjetij.

Cestno gospodarstvo v naših razmerah predstavlja dejavnost posebnega družbenega pomena. Zato ne preseneča, da so mnogi razpravljavci več govorili o problemih kot pa o rešitvah. Tisto, kar pa so povedali, očitno kaže, da so vsi govorili o istem, le da so ponekod napredovali bolj in drugje manj.

Značilno pa je vendarle dvoje. Najprej to, da so o resničnih in namišljenih dilemah, o vsakovrstnih problemih na dolgo in široko razpravljali predvsem zastopniki tistih kolektivov, ki so še zmeraj na začetku svojih iskanj in ki rešitve za zdaj še vedno iščejo v najožjem krogu. Druga bistvena ugotovitev pa bi bila, da se slovenska cestna podjetja med seboj zelo slabo poznajo. Zakaj se ne poznajo bolje, na posvetovanju nismo izvedeli. Dejstvo pa je, da so denimo v novomeškem cestnem podjetju na osnovi statuta iz leta 1970 že lani začeli podjetje organizirati na način, kot je zdaj uzakonjen z ustavnimi dopolnili in da so tako praktično že razrešili večino vprašanj, ki so za kolektive drugih cestnih podjetij še vedno neznanka!

Spričo takšnih ugotovitev so udeleženci posveta v Preddvoru sklenili, da bodo vsaj v prihodnje bolj usklajevali svoje delo in priprave na uveljavljanje ustavnih dopolnil ter na prihodnjih skupnih posvetovanjih, za katera so se odločili, obravnavali predvsem konkretne, že preizkušene ali predlagane rešitve.

–mg

DOVOLJ ODLAŠANJA!

(Nadaljevanje s 1. strani)

priprav za sprejem samoupravnega sporazuma med temeljnimi organizacijami združenega dela. Vsi področni odbori tega sindikata naj bi izbrali oziroma določili po eno delovno organizacijo z njihovega področja, v kateri bi člani omenjenih sindikalnih organov sodelovali v pripravah na uresničevanje ustavnih dopolnil.

Da pa bi aktivnost pri uveljavljanju ustavnih dopolnil v praksi delovnih organizacij čimbolj pospešili, bo RO Sindikata delavcev industrije in rudarstva na svoji prvi plenarni seji obravnaval programe za uresničevanje ustavnih dopolnil in sklenitev samoupravnih sporazumov med temeljnimi organizacijami združenega dela v ljubljanskem Litostroju, Združenem podjetju Slovenske železarne in v slovenskih gozdnogospodarskih podjetjih. Značaj teh delovnih organizacij in njihove izkušnje so namreč takšne, da bo ob njih možno razbistriti marsikatero resnično ali tudi navidezno dilemo, ki pa je ne znajo ali ne morejo rešiti v drugih kolektivih.

Glede na to, da pri uresničevanju ustavnih dopolnil razen sindikatov in Zveze komunistov skoraj vsi drugi dejavniki stoje ob strani, si bo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva prizadeval, da bi vzpostavil kar najtesnejše sodelovanje s sveti Gospodarske zbornice SRS in raznimi poslovnimi združenji ter z njimi izmenjaval gradivo in praktične izkušnje s tega področja.

Končno pa je predsedstvo RO Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije priporočilo komisiji za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah pri enotnem zboru Skupščine SRS, naj bolj kot doslej spremlja uveljavljanje ustavnih dopolnil, da bi lahko dajala tudi pojasnila o problemih, s katerimi se in se še bodo srečevali v delovnih organizacijah in v občinah.

–mG

● RADOVLJICA

Obsodba agresije

Udeleženci konference radovljiških sindikatov so ambasadi ZDA v Jugoslaviji in uradu za zunanje zadeve pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije poslali protestno pismo, v katerem ostro grajajo sedanje stopnjevanje vojne v Vietnamu in se pridružujejo zahtevam miroljubnih sil vsega sveta za prenehanje ameriške agresije in za spoštovanje pravice vseh narodov do nacionalne svobode in samoopredelitve.

-mG

OBOROŽENI ZA AKCIJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

življenjskih in delovnih razmer delavcev – in to tako s stališča položaja posameznih dejavnoti kot tudi s stališča uspešnosti poslovanja slehernе delovne organizacije in slehernega delovnega mesta.

Kar zadeva problematiko in položaj kmetijstva, živilske in tobačne industrije, dokument gradi bodočo akcijo neposredno na dosedanjih prizadevanjih. Ukrepi za stabilizacijo terjajo – tako je zapisano – da se trajneje uredi težaven položaj proizvodnje in da se le-ta trdneje, organsko poveže s predelavo in trgovino. V posameznih zaokroženih regijah je potrebno izoblikovati agroživilske celote, in to po načelu samostojnosti pri gospodarjenju s sredstvi v temeljnih organizacijah združenega dela.

Upoštevaje tako izhodišče dokument še posebej poudarja, da se mora sindikat na vseh ravneh svojega delovanja še bolj zavzeto in argumentirano lotiti razreševanja problemov, ki neposredno opredeljujejo položaj posameznih dejavnosti. Pri tem ponovno poudarja, da ni možno ločeno obravnavati problemov v proizvodnji in porabi ter ne glede na njihovov vpliv na življenjske in delovne razmere delovnih ljudi. Dosedanje izkušnje pa pričajo, da smo doslej reševali proizvajalce največkrat na račun potrošnikov – in seveda narobe! Tudi sindikati so doslej obravnavali probleme v proizvodnji in tržišču vse preveč ločeno od njihovega vpliva, denimo, na življenjski standard, torej premalo celovito. Zato pobuda Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije, naj bi se v prihodnje tudi v sindikatih bolje usklajevali interesi med posameznimi deli delavskega razreda in prebivalstva nasploh.

Dokument tudi opozarja, da ne uresničujemo dovolj učinkovito tako imenovanega socialnega programa, ki bi po eni strani realneje ovrednotil položaj delovnih ljudi, po drugi strani pa zagotovil trdnejšo materialno podlago za razvoj kmetijstva in živilske industrije, saj lahko te dejavnosti dolgoročno usmerjajo svoj razvoj le na podlagi ekonomskih cen kot objektivne posledice tržnih zakonitosti v našem sistemu gospodarjenja, je zapisano v dokumentu.

Ob teh načelnih ugotovitvah, oprtih na številne analitične izsledke, dokument poziva republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, naj se o njih izreče in jih tudi sprejme za stališče vseh slovenskih sindikatov. Zbrano gradivo in dokumentacijo o problemih pa bo republiški odbor Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije posredoval vsem drugim pristojnim dejavnikom v republiki kot svoj prispevek v stablizacijskih prizadevanjih.

mn

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

V naši delovni organizaciji je delavski svet sklenil, da bomo delali vsako prvo soboto v mesecu, medtem ko bomo imeli preostale sobote proste. S tem v zvezi je bil sprejet tudi sklep, da se vsem delavcem zmanjša število dni letnega dopusta, in sicer tako, da se delavcem, ki imajo pravico do 14 dni letnega dopusta, odvzame 1 dan dopusta, tistim, ki imajo 18 dni dopusta, se odvzame po 2 dneva, tistim pa, ki imajo več kot 18 dni letnega dopusta, se odvzamejo trije dnevi. Zanima me, ali je takšno zmanjševanje števila dni letnega dopusta zavoljo prostih sobot dovoljeno. Zanima me tudi, kako se število dni dopusta veča glede na trajanje delovne dobe.

V. V. – KRŠKO

ODGOVOR:

Odgovorili bomo najprej na prvo vprašanje: delavec, ki ima najmanj 11 mesecev nepretrgane delovne dobe, ima pravico do najmanj 14 delovnih dni dopusta; to je obenem najmanjše število dni dopusta. Najdalj lahko traja dopust 30 delovnih dni, pri čemer se upošteva delovna doba ter drugi kriteriji: to mora biti konkretno določeno v ustreznem samoupravnem aktu vaše delovne organizacije. Zakon torej zagotavlja le minimalni dopust v trajanju 14 delovnih dni ter določa maksimalno trajanje letnega dopusta, v teh mejah pa določi delovna organizacija sama merila, ki se upoštevajo pri odmeri dopusta; ta merila so delovne razmere, delovna doba delavca itd. Od tako določenega dopusta ne more in ne sme delovna organizacija ničesar odtegovati niti na račun prostih dni ali sobot! Za to, da ste ob nekaterih sobotah prosti, morate druge dneve več delati, da dosežete z zakonom določen 42-urni delovni teden. Sobota je v smislu zakonitih predpisov delovni dan ne glede na to, ali se takrat tudi dejansko dela ali ne. Vsekakor pa se vam v času trajanja letnega dopusta šteje v dopust tudi sobota, torej v enem tednu dopusta izrabite 6 delovnih dni in ne morda le 5. Domnevamo, da je bilo tudi tako mišljeno v vaši delovni organizaciji in da gre le za napačno razlago. Delovna organizacija torej ne more odvzeti delavcu, ki ima 14 delovnih dni dopusta, enega dneva, da bi imel torej le 13 delovnih dni; seveda pa se mu pri izrabi dopusta šteje v dopust tudi sobota (delovna ali prosta), ki se zvrsti v tem času. Takšno ravnanje je pravilno in zakonito in samo tako je mogoče razlagati sklep delavskega sveta, za katerega sprašujete.

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

● VPRAŠANJE, KI ZAHTEVA ODGOVOR

Premalo izkoriščena možnost

Republiški svet ZSS je pred dnevi izdal v knjižnici Zveze sindikatov Slovenije priročno knjižico „Temeljna organizacija združenega dela". Za zelo veliko naklado 12.000 izvodov in nizko ceno 1,50 dinarja se je odločil, ker je hotel sindikalnim delavcem dati v roke uporabno gradivo za že začeto uresničevanje ustavnih dopolnil. Štirinajst dni po izvodu knjižice pa je še vedno 18 občinskih sindikalnih svetov, ki knjižice niso naročili

Podatki tudi sicer razkrivajo, da so ponekod naročili le po nekaj knjižic, in to za lastne potrebe, na osnovne organizacije pa so pozabili. In vendar – prav v osnovnih organizacijah naj bi sindikalni delavci prispevali največ k uresničevanju ustavnih dopolnil.

Na problem ne bi posebej opozorili, če se hkrati ne bi dogajalo še nekaj drugega. V zadnjih nekaj mesecih je bilo po Sloveniji v organizaciji občinskih sindikalnih svetov in delovnih univerz kar 200 različnih oblik družbenopolitičnega izobraževanja sindikalnih delavcev, ki so zajele več kot 7.700 ljudi. Med 82 seminarji, 85 posveti, 28 predavanji in 4 sindikalnimi šolami sta bila na tak ali drugačen način obravnavana tudi tematika o temeljni organizaciji združenega dela in uresničevanje ustavnih dopolnil. Takih izobraževalnih oblik pa bi bilo še več, če organizatorjem ne bi primanjkovalo predavateljev. Zato so se in se še obračajo sindikalni delavci v občinah na republiški svet s prošnjo, naj bi pridobili primerne predavatelje.

Od 12.000 knjižic „Temeljna organizacija združenega dela" jih je ostalo le še borih dva tisoč, ki sedaj čakajo na zamudnike – preostalih 18 občinskih svetov in na osnovne sindikalne organizacije, da se morebiti le spomnijo, kako je mogoče namesto seminarja ali kake druge oblike izobraževanja s knjižico odgovoriti delavcem na številna vprašanja, ki jih zastavljajo v zvezi z uveljavljanjem ustavnih dopolnil.

Na vse to kažemo s prstom tudi zato, ker je v tisku že naslednja priročna knjižica „Minulo delo", ki jo republiški svet prav tako namenja predvsem sindikalnim delavcem v osnovnih organizacijah pa bi se kazalo pravočasno zavarovati, da se spodrsljaj in zaradi tega premalo izkoriščena možnost ne ponovi!

DUŠAN REBOLJ

S KONFERENCE RADOVLJIŠKIH SINDIKATOV

Zrelostni izpit

Uresničevanje ustavnih dopolnil pomeni preskusni kamen in zrelostni izpit učinkovitosti sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij ● Samoupravne sporazume »popraviti« tako, da bodo zagotavljali bolj skladna razmerja med gibanji produktivnosti, življenjskih stroškov in višino osebnih dohodkov

V dvorani Hotela „Jelovica" na Bledu je bila v četrtek konferenca radovljiških sindikatov. Razpravljali so o nalogah sindikatov pri uresničevanju njihovih političnih nalog in ciljev ter o uveljavljanju ustavnih dopolnil v konkretni praksi delovnih organizacij. O tem sta v svojih uvodnih referatih zelo izčrpno spregovorila Jože Bohinc, predsednik ObSS Radovljica, in Janez Konc, predsednik komisije za samoupravljanje pri tem sindikalnem svetu. Nemara prav zaradi tega se je razprava – v njej je kot predstavnik RS ZSS sodeloval tudi tovariš Jože Vidic – lahko osredotočila v bistvu le na dva problema, ki sta v tem času v ospredju pozornosti delovnih ljudi radovljiške občine: na naloge sindikatov pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in na probleme ter naloge pri nadaljnjem razvoju sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

SPREGOVORITI TAKO, DA BODO DELAVCI RAZUMELI!

Uresničevanje ustavnih dopolnil za radovljiške sindikate, sodeč po razpravi na njihovi konferenci, pomeni preskusni kamen in tudi zrelostni izpit njihove učinkovitosti, pa tudi učinkovitosti drugih družbenih, političnih in gospodarskih dejavnikov v občini. Tej nalogi pa bodo kos, če bodo o vsebini in pomenu ustavnih dopolnil delovnim ljudem po kolektivih spregovorili na razumljiv način. Šele na osnovi tega je namreč mogoče pričakovati, da bo zavzetost subjektivnih sil v naši družbi prerasla v množično gibanje za dejansko okrepitev in odločilen vpliv neposrednega samoupravljanja, v čemer tudi je namen in cilj ustavnih sprememb. Radovljiški sindikati so se na svoji konferenci odločili, da bodo take razgovore neposredno s članstvom delovnih skupnosti organizirali še pred poletnimi počitnicami in s tem pripomogli, da programi za uveljavljanje ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah ne bi nastajali v ozkem krogu vodilnih ljudi, predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, temveč bi pri tem sodelovali in odločilno vplivali delovni ljudje sami, ki bi tudi vedeli, za kaj se potegujejo in kaj želimo doseči z uveljavitvijo ustavnih sprememb.

SAMOUPRAVNI SPORAZUMI IN STABILIZACIJA

Samoupravni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov so v kolektivih radovljiške občine sicer vplivali na večji red v delitvi, vendar pa tudi na močno zaostajanje osebnih dohodkov za gibanjem življenjskih stroškov in produktivnosti. So tudi kolektivi, ki zaposlenim ne morejo zagotoviti niti takih zaslužkov, kot so predvideni s samoupravnim sporazumom. Vendar pa samoupravni sporazumi v sedanji obliki že kar nespodbudno vplivajo na delo in življenje v poslovno uspešnih kolektivih, s čimer preprečujejo njihovo ekspanzijo. Tipičen primer je tovarna PLAMEN iz Krope, kjer bi z istim številom zaposlenih morali obseg proizvodnje podvojiti, da bi lahko osebne dohodke brez obdavčenja povečali za 7 %.

Ko so na konferenci radovljiških sindikatov razpravljali o takih in podobnih problemih, so poudarili, da sicer tudi samoupravni sporazumi prispevajo k stabilizaciji, njihov vpliv in pomen pa bi bil večji, če bi sistem samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov uveljavljali z vso doslednostjo ne le v Sloveniji, temveč povsod po državi in če bi tudi z njimi zagotavljali bolj skladna razmerja med gibanjem produktivnosti, življenjskih stroškov in višino osebnih dohodkov. S tem bi namreč občutno omejili pretirano porabo na različnih področjih, ki je navkljub paketom stabilizacijskih ukrepov še nismo uspeli omejiti.

Na nedavnem beograjskem sestanku sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile je bila podana precej jasna podoba o različnih problemih približno desetmilijonske armade delavcev-migrantov, ki so našli delo v Zahodni Evropi. O tistih vprašanjih, ki so v ospredju problematike te velike armade, bomo spregovorili v našem tedniku v vrsti sestavkov, še posebej pa o problemih, ki so pereči tudi za naše zdomce.

Vrniti se domov ali ostati v tujini?

Različni pogledi v mednarodnem sindikalnem gibanju na problem asimilacije delavcev-migrantov

„Še posebej želim poudariti, da jugoslovanski sindikati podpirajo povezovanje tujih delavcev – torej tudi jugoslovanskih delavcev – z delavskim razredom držav, v katerih se zaposlujejo in da podpirajo njihovo vključevanje v sindikalno in družbeno življenje v teh državah . . . Hkrati s tem pa nasprotujemo vsaki obliki asimilacije in odtujevanja delavcev-migrantov njihovi domovini in delavskemu razredu, iz katerega izhajajo."

S temi besedami je predsednik ZSJ Dušan Petrović-Šane v svojem pozdravnem govoru na beograjskem sestanku sindikatov držav imigracije in emigracije delovne sile točno opredelil stališče jugoslovanskih sindikatov do vprašanja asimilacije zdomcev v državah, kjer so našli zaposlitev. Ne moremo pa reči, da so bila o tem vprašanju stališča posameznih sindikatov – udeležencev tega beograjskega sestanka povsem enotna: če že ne odkrito, so vsaj bolj ali manj spretno prikrito prihajale na dan tudi težnje po popolni asimilaciji zdomcev, po tem, da se popolnoma stopijo s prebivalstvom države, v katero so odšli z namenom, da čim hitreje zaslužijo čim več in se potem vrnejo domov.

Za nas je v tem pogledu vsekakor najzanimivejše stališče zahodnonemških sindikatov (DGB), saj je v ZR Nemčiji zaposlenih največ naših zdomcev: po nemških podatkih sedaj približno 440.000. Skupaj pa je po najnovejših zahodnonemških statistikah zaposlenih v ZR Nemčiji 2,160.000 tujih delavcev, po predvidevanjih DGB pa bo leta 1980 v ZR Nemčiji blizu 2,8 milijona tujih delavcev.

Uradno stališče DGB do vprašanja asimilacije delavcev-migrantov je naslednje: podpirati integracijo tujih delavcev v zahodnonemško družbo – se pravi njihovo enakopravno sodelovanje v delu in življenju v ZR Nemčiji – hkrati pa „zaradi enakopravnega družbenega razvoja v Evropi" težiti k temu, da se velika večina tujih delavcev po določenem času bivanja v ZR Nemčiji vrne domov.

Predstavniki zahodnonemških sindikatov pa so pri tem navajali tudi podatke o dogajanjih, ki kažejo na vse močnejše težnje vsaj po asimilaciji tistih tujih delavcev, ki se lahko po svoji rasi in življenjskih navadah brez posebnih težav „stopijo" z nemškim prebivalstvom.

Ni dvoma, da se delavci migranti tem teže vračajo domov, čim dlje delajo v tujini. Po uradnih podatkih pa je 1968. leta delalo 51 % tujih delavcev v ZR Nemčiji več kot štiri leta, kar 26 % pa več kot sedem let. Zato ni naključje, da so mnogi med njimi pripeljali v ZR Nemčijo tudi svoje družine; do omenjenega leta se je v ZR Nemčiji rodilo tujim delavcem kakega pol milijona otrok. Družine tujih delavcev večinoma dobijo stanovanje, otroci hodijo v nemške šole – in tako nastajajo vedno novi momenti, ki otežujejo njihovo vrnitev v domovino. Še posebej to velja za tiste „zdomce", ki oženijo Nemke – takšnih pa je med vsemi zdomci od 12–14 %. Odstotek tujih delavcev, ki prosijo za zahodnonemško državljanstvo, narašča, hkrati s tem pa si DGB prizadeva, da se skrajša čas, po katerem „zdomci" lahko pripeljejo v ZRN svoje družine, od sedanjih treh na eno leto in za skrajšanje dobe, po kateri lahko zaprosijo za zahodnonemško državljanstvo (sedaj po desetih letih). Zato se potem zares lahko pridružimo mnenju predstavnikov DGB na beograjskem sestanku, da se bo vedno več tujih delavcev za vedno odreklo vrnitvi domov. In vendar pri tem DGB še vedno pričakuje, da se bo tudi po letu 1980 večina tujih delavcev prostovoljno vračala v svojo domovino . . .

Predstavnik švedskih sindikatov je na asimilacijo tujih delavcev gledal „s stališča humanosti oziroma njihove pravice, da si poiščejo novo domovino, če jim to ustreza". Kaže, da švedski sindikati pričakujejo in na različne načine tudi podpirajo težnje, da bi tuji delavci za stalno ostali na Švedskem. Pri tem navajajo podatke, da približno 40 % finskih delavcev želi ostati na Švedskem in da to želi kar 50 % Nemcev, ki delajo v tej deželi. Za jugoslovanske delavce pa pravijo, da jih 40 % želi ostati na Švedskem, da se 44 % še ni odločilo, ali bodo ostali ali pa se vrnili domov in da se jih je samo 16 % izreklo, da se bodo vrnili v Jugoslavijo . . .

Ti podatki prav gotovo niso kaj prida zanesljivi, saj je znano, da je v marsikateri državi položaj zdomcev v precejšnji meri odvisen od tega, ali vsaj poluradno izrazijo željo, da ostanejo v tej državi za stalno. Ni dosti verjetno, da bi tako velik odstotek delavcev migrantov želel ostati v tujih državah dolga leta ali pa celo za vedno več ali manj v položaju državljana druge kategorije – še posebej, če upoštevamo, da tamkajšnje prebivalstvo tujim delavcem največkrat ni posebej naklonjeno.

Predstavnik DGB je o tem na beograjskem sestanku povedal naslednje:

„Glede stališča nemškega prebivalstva do zaposlovanja tujcev nismo prepričani, da smo že dosegli zadovoljivo raven. Če bi tudi pri nas imeli referendum, kot so ga pred nekaj leti izvedli v Švici, ali naj nadaljujemo z zaposlovanjem tujih delavcev ali ne, nisem prepričan, da bi večina na referendumu pritrdilno odgovorila, saj je naše prebivalstvo še vedno obremenjeno z malomeščansko miselnostjo."

MILAN POGAČNIK

SINDIKAT IN KMETJE-KOOPERANTI

Republiški odbor Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji o možnostih včlanjevanja kmetov – kooperantov v sindikat

KAJ JE STORJENEGA?

V statutu Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije, ki je bil sprejet na IV. kongresu v decembru lani v Murski Soboti, je v 6. členu določilo z naslednjim besedilom:

„Član tega sindikata lahko postane tudi vsak kmet-kooperant, če izpolnjuje naslednje pogoje:

– če je član kmetijske delovne skupnosti;

– če izrazi, da želi biti član tega sindikata in da priznava njegova pravila in statut;

– če več kot polovico svojih delovnih sposobnosti in rezultatov svojega dela na podlagi dolgoročne pogodbe o sodelovanju združuje z delom delavcev v organizaciji združenega dela;

– če ga sprejme v članstvo osnovna sindikalna organizacija, ki ugotovi, da izpolnjuje vse navedene pogoje".

To določilo omogoča kmetom-kooperantom, da se včlanijo v Sindikat delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije.

V statutu ZSS bi bilo potrebno to določilo povzeti tako, da bi v posebnem členu zapisali: „V sindikat se lahko včlanjujejo tudi kmetje-kooperanti na osnovi določil statuta Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije".

V statutu Zveze sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Jugoslavije, ki je bil sprejet na kongresu te organizacije v marcu letos, je v tej zvezi v 4. členu napisano naslednje:

„Statut in pravilniki organizacij sindikata republik in pokrajin urejajo vstop in izstop iz članstva sindikata, osnovne pravice in dolžnosti, organiziranje osnovnih, občinskih, področnih, mestnih, republiških in pokrajinskih organizacij.

Glede včlanjevanja kmetov kooperantov v sindikat se smiselno uporablja 1. odstavek tega člena".

Vse to narekuje, da se tudi na naslednjem kongresu ZSJ v statutu primerno opredeli ta odnos do včlanjevanja kmetov-kooperantov v sindikalno organizacijo.

DRUGE ZNAČILNOSTI NAŠE POLITIČNE UREDITVE IN PRAKSE, KI GOVORIJO V PRID TEM REŠITVAM

Kmetje so v javni razpravi zahtevali odgovor, pod kakšnimi pogoji bi se lahko vključevali v sindikat, če smo se dolgoročno opredelili, da ne bomo izvedli kolektivizacije, pač pa razvijali kooperacijo. Tak odgovor smo jim v sindikatih dolžni dati in če to možnost odklonimo, moramo to tudi utemeljiti. Kmetje, posebno na Primorskem, nekdanji koloni v času italijanske okupacije so bili že včlanjeni v sindikat, zato še posebej terjajo odgovor. V primeru negativnega odgovora se želijo ti delavci samostojno organizirati v „svoj sindikat". V zadnjem času se že tudi pojavljajo te težnje, ko se kmetje organizirajo v živinorejska oziroma kmečka društva mimo vseh političnih struktur, kar pa ni v skladu z našo politično ureditvijo.

Taki pojavi nedvoumno kažejo, da so razmere politično toliko dozorele, da je takoj potrebno odpreti možnosti kmetom kooperantom – seveda pod navedenimi pogoji, da se lahko včlanijo v sindikat. Obstajata pa dve možni obliki. Bodisi da se organizirajo v posebne sindikalne organizacije ali pa da se vključujejo v že obstoječe organizacije pri kmetijskih organizacijah. V začetku bi kazalo, da se neposredno vključujejo v že obstoječe osnovne sindikalne organizacije, ker bo to včlanjevanje prav gotovo potekalo počasi. Kjer pa bi to včlanjevanje potekalo masovneje, bi kazalo organizirati posebne osnovne sindikalne organizacije v okviru temeljnih organizacij združenega dela za zadružništvo oziroma kooperacijo. Odločitev o tem bi morali prepustiti kmetijskim organizacijam oziroma njihovim sindikalnim organizacijam.

Na 2. seji konference ZKS in 1. konferenci ZKJ je bilo sproženo tudi to vprašanje, sprejeto je bilo stališče, da je vsekakor potrebno izoblikovati predloge za možnosti vključevanja kmetov v sindikalno organizacijo. Zato je potrebno, da se tudi organizacija ZK izrazi o navedenih predlogih in podpre akcijo. Enako velja za druge politične organizacije.

Omenjamo še to, da je na obeh konferencah sprejeto stališče, da je treba tudi v okviru organizacije SZDL ustanoviti posebne kmečke sekcije, kjer bi se lahko kmetje najširše politično organizirali in izražali svoje specifične politične interese ter jih usklajevali z drugimi. Take akcije so v Sloveniji že tudi organizirane. To pa nikakor ne more biti nadomestilo za politično organiziranje kmetov zaradi posebnih družbenoekonomskih odnosov v kooperaciji, ker je znano, kakšen značaj in vlogo ima organizacija SZDL.

Ustanovljena bo tudi zadružna zveza, ki jo bodo konstituirali predstavniki zadrug in obratov za kooperacijo v Sloveniji. Ta organizacija bo imela predvsem povezovalni in koordinacijski značaj za svoje ustanovitelje. Ta organizacija torej zato ne more biti nadomestilo za „kmečki sindikat" v takem smislu, kot je to navedeno.

Kmetje torej morajo že danes imeti možnost za vključevanje v sindikat pod takimi pogoji, kot jih lahko in mora določiti ta organizacija in kot je bilo tudi nakazano. Slednjič se tudi zastavlja vprašanje, zakaj je lahko kmet brezpogojno član organizacije Zveze komunistov, ki je razglašena kot avantgarda delavskega razreda, zakaj pa ne sindikatov kot najširše organizacije istega delavskega razreda, če seveda sprejema statut in če ima urejeno posebno obliko delovnega razmerja, ki ga že pogojujejo visoko razviti kooperacijski odnosi.

SKLEP

Iz navedenega sledi, da se zavzemamo, naj se vse članstvo sindikalne organizacije v Slovenjiji ter vsi politični subjekti čim prej opredelijo za statutarno ureditev možnosti vključevanja kmetov-kooperantov v sindikat. S tem bi odprli proces, ki bo obogatil vlogo sindikatov na razrednih osnovah.

NA VRSTI JE PLIN

Slovenija porabi že sedaj zelo pomembne količine tekočih goriv, in to vsako leto za 20 % več! V letu 1971 je tako znašala poraba tekočih goriv 1,1 milijona ton, od česar je odpadlo na težko kurilno olje – mazut – kakih 60 %. Pri tekočem plinu – propan, butan – pa znaša letni prirastek porabe celo 30 %.

Redna preskrba s temi gorivi pa ni zadovoljiva niti nimamo na voljo dovolj skladiščnih zmogljivosti. Tudi struktura porabe tekočih goriv je zaradi relativno velike porabe mazuta neugodna za zgraditev lastne rafinerije. Razmere bi se bistveno zboljšale, če bi uspeli zagotoviti primerne količine naravnega plina, ki bi lahko nadomestil znatne količine kurilnih olj. O možnostih porabe naravnega plina je bilo izdelanih že več študij, ki so vse potrdile pomen uvedbe tega goriva in tudi nujnost glede na dejstvo, da potekajo ob naših mejah novi plinovodi, ki povezujejo vzhodne vire z zahodnimi državami. Posebno veliko plina bi lahko izkoriščali v strnjenih naseljih in v večjih industrijskih središčih zaradi vse glasnejših zahtev po čistem ozračju, seveda pa tudi zavoljo njegove cenenosti.

Naši gospodarstveniki se pravkar dogovarjajo o dolgoročni oskrbi Jugoslavije z naravnim plinom iz Sovjetske zveze, vendar dokončni rezultati teh dogovorov še niso znani.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Ambicije brez računice

Vse resolucije družbenopolitičnih organizacij o tem, kako urejati ekonomske odnose, da bi naše gospodarstvo končno zlezlo na zeleno vejo, že nekaj let krasimo z besedami o zakonu ponudbe in povpraševanja, ekonomskih cenah, nevmešavanju države v poslovne odločitve, toda gospodarsko življenje kar naprej teče po starih kolesnicah. Še vedno je večina gospodarskih odločitev delovnih kolektivov bolj odvisna od takšne ali drugačne poteze tega ali onega uradnika iz zvezne uprave kot pa od lastnih materialnih možnosti in proizvodnih zamisli.

To trpko resnico občutijo tudi slovenske železarne. Da bi uresničile svoj letošnji gospodarski načrt, ki predvideva proizvodnjo 735.000 ton surovega jekla ter 565.000 ton drugih izdelkov, namenjenih kupcem, bodo morale kupiti 320.000 ton starega železa, od tega 242.000 ton iz uvoza. V prizadevanjih, da bi izboljšala našo plačilno bilanco s tujino, pa zvezna administracija zadržuje izdajo dovoljenja za uvoz starega železa, kar zavira proizvodnjo železarn. Zahtevo, da je potrebno staro železo kupovati predvsem na Vzhodu, je bilo doslej možno uresničevati le delno. Tudi ob povečani porabi surovega železa in Smedereva bo treba še vedno uvoziti z Zahoda 135.000 ton starega železa. V prvem četrtletju letos so jeklarne združenega podjetja lahko izdelale le 170.000 ton surovega jekla ter tako za 7 % zaostajajo za svojimi načrti proizvodnje. Pomanjkanje starega železa pa bo v prihodnje imelo še težje posledice, ki se bodo pokazale zlasti pri tistih kupcih kovinsko-predelovalne industrije, ki potrebujejo jeklo kot osnovno surovino.

Predstavniki slovenskih železarn sodijo, da bi morali drugače uravnavati tudi uvoz jekla, če želimo bolje izkoristiti domače zmogljivosti. Če bodo cene jekla na svetovnem trgu začele upadati, bi morali ponovno uveljaviti kontrolo uvoza jekla iz leta 1967. Ta predvideva povečanje carinskih stopenj za 50 % takrat, ko uvoz jekel ne temelji na poprejšnjem sporazumu z domačimi proizvajalci. Brez te kontrole bi se uvoz jekla verjetno znatno povečal.

Zastoji v proizvodnji, ki nastajajo zaradi administrativnega uravnavanja gospodarskih tokov, povzročajo torej precej gospodarske škode, še zlasti, če sproti ne sprejemamo ukrepov, s pomočjo katerih je možno posledice administriranja v gospodarstvu vsaj omiliti, če že ne preprečiti. Iz opisanega primera, kako vplivajo zvezne odločitve na proizvodni proces slovenskih železarn, pa si je mogoče zastaviti še eno vprašanje: zakaj v Jugoslaviji kar naprej sanjamo o novih in novih železarnah, ko še za sedanje nimamo dovolj surovin? *V. B.*

V GOSPODARSKI ZBORNICI PRIPRAVLJAJO ŠTUDIJO O STROŠKOVNIH POGOJIH IN O POLITIKI CEN

Stroški in cene slednjič pod drobnogledom

Študija bo zajela skoraj 250 značilnih proizvodov iz industrije, kmetijstva in gozdarstva za minulo leto

Vse kaže, da bomo v Sloveniji naposled prišli do prepotrebne študije o stroškovnih pogojih in o politiki oblikovanja cen. Izdelala jo bo republiška gospodarska zbornica, dobili pa naj bi jo že do konca letošnjega leta. Kakšni nagibi so pripeljali zbornične organe do odločitve, da se med prvimi pri nas loti te izredno zahtevne naloge!

V naši republiki že lep čas pogrešamo temeljito raziskavo o pogojih oblikovanja in politike cen, ki jo narekujejo odnosi med cenami in še vedno neizoblikovana politika cen. Vse bolj se soočamo tudi s številnimi pojavi neugodnih posledic odnosov v primarni delitvi dohodka. Dispariteta cen se namreč kljub dvema devalvacijama ni bistveno izboljšala, zato se delovne organizacije na moč trudijo zadržati zunanjetrgovinsko intervencijo, ki je zlasti značilna za naš uvoz. Izdelovalci študije tudi menijo, da bi predolga zamrznitev cen utegnila imeti katastrofalne posledice na proizvodno strukturo.

Poseben problem na področju cen predstavlja nekajletna inflacija stroškov, ki jo zadnje čase še povečujejo naraščajoče dajatve. Gospodarske organizacije so spričo takšnih pojavov ostale brez moči, saj ni več opazen njihov vpliv na oblikovanje cen, ker s svojo produktivnostjo in organizacijo nastopajo v nepomembnih, lahko bi rekli stranskih vlogah.

V takih razmerah gospodarjenja in oblikovanja cen bo zbornična študija skušala prikazati objektivno podobo strukture stroškov po značilnih proizvodih industrije, kmetijstva in gozdarstva. Študija bo namreč zajela skoraj 250 značilnih proizvodov za vse tri omenjene panoge za minulo leto. Obenem s tem bomo v študiji našli tudi podatke o gibanju domačih, izvoznih in uvoznih cen za te proizvode, od reprodukcijskih materialov do končnih izdelkov za obdobje od 1966. do 1971. leta. Člani koordinacijskega odbora službe za tržišče zbornice so prepričani, da bo možno z vsemi temi podatki priti tudi do analize podjetniškega vpliva in vpliva instrumentarija na oblikovanje cen. Potemtakem se nam bodo odprle možnosti, da na osnovi podatkov te analize primerjamo našo stroškovno strukturo s strukturami v razvitejših evropskih državah. Analiza nam bo postregla še s podatki o vplivu gospodarskih ukrepov in režimov cen na raven in dinamiko spreminjanja cen v zadnjem petletnem obdobju.

Namen študije je sodeč po tem, kar smo opisali, jasen: izoblikovati objektivno stališče do politike cen in gospodarskih ukrepov, ki neposredno ali posredno vplivajo na raven in na odnose med cenami. Študija nam bo verjetno služila kot „vzorec" za izdelavo predlogov za reševanje perečih vprašanj na področju cen. Predvsem bo pomembno vprašanje, do kakšne mere in pri katerih gospodarskih sektorjih oziroma področjih proizvodnje, bo moč doseči realno sprostitev domačih cen, s čimer bi navsezadnje odpravili režimske uvozne omejitve, in pri katerih panogah to ne bo mogoče.

Organi republiške gospodarske zbornice si veliko obetajo od študije o stroškovnih pogojih in o politiki oblikovanja cen v Sloveniji. Velik pomen pripisujejo tistemu delu študije, ki bo za slovenski gospodarski prostor podrobno proučil stroškovno strukturo. Prav s pomočjo njenih pozitivnih in umljivo tudi negativnih kazalcev, bo mogoče presoditi, v kakšni meri je naše gospodarstvo samo sposobno vplivati na oblikovanje cen in koliko je oblikovanje cen posledica spreminjanja gospodarskih in političnih ukrepov, kot so devalvacija, carinske stopnje, takse, prometni davki in podobno.

Oblikovalci študije pričakujejo, da bodo gospodarske organizacije posredovale za izdelavo raziskave o stroškovnih pogojih in politiki oblikovanja cen kar se da objektivne podatke. Le s takimi podatki bomo resnično lahko proučili vpliv gospodarskih ukrepov na oblikovanje cen ter izoblikovali predloge konkretnih ukrepov na področju politike cen. Študija republiške gospodarske zbornice bo prva tovrstna ekonomska raziskava, ki naj bi tudi za jugoslovanski – in ne le slovenski – gospodarski prostor pomenila „prekinitev" kritičnih razmer v odnosih in politiki cen v našem gospodarstvu. -vk

Sejemsko srečanje sosedov

● Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani so odprli XI. mednarodni vzorčni sejem Alpe-Adria

Na GR v Ljubljani so danes dopoldne odprli 11. mednarodni vzorčni sejem Alpe-Adria. Letošnja sejemska prireditev treh sosednjih držav – Jugoslavije, Avstrije in Italije – je zbrala tokrat v slovenski prestolnici rekordno število razstavljavcev. V vseh paviljonih in na zunanjem prostoru se bodo obiskovalci seznanili z najnovejšimi dosežki na področju kmetijske mehanizacije, z opremo za stanovanja in gospodinjstvo ter z opremo za obrt in drobno industrijo, ki jih razstavlja 270 udeležencev iz Anglije, Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Italije, Japonske, Madžarske, NDR, ZRN, Nizozemske, Norveške, Španije, Švice, Švedske, ZDA in Jugoslavije.

Sejem Alpe-Adria 72 ni osredotočen le na te tri glavne skupine proizvodov, pač pa domači in tuji razstavljavci prikazujejo na njem tudi športno in turistično opremo, foto-kino tehniko, proizvode živilske industrije, elektronske aparate, tekstil in najrazličnejše blago široke porabe. Posebno kolektivno razstavo prireja letos deželna vlada Furlanije-Julijske krajine.

Tako kot zadnja leta bo tudi za letošnjo sejemsko manifestacijo držav v trikotu Alpe-Adria – poleg normalnih izvozno-uvoznih trgovinskih poslov – veljal sejemski sporazum blagovne menjave med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo. –vk

BREST POHIŠTVO

V OBJEKTIVU

Na vsakih 33 sekund

Pred dvanajstimi leti so v tovarni pohištva v Novi Gorici rekonstruirali pohištveni obrat. Hkrati se je zastavljalo vprašanje ukinitve tapetniškega oddelka, ki je do takrat izdeloval vzmetnice in kavče s klasičnimi vzmetmi. Rešitev je prišla z idejo, da bi izdelovali vzmetnice po sistemu „Bonell". Začeli so. V začetku sicer z velikimi težavami predvsem zaradi materiala, ki je bil za naše tovarne čisto nov in zelo zahteven artikel. Nova vzmetnica je dobila ime „jogi" in leta 1962 so v Novi Gorici izdelali že več kot 10.000 teh vzmetnic. Za jugoslovansko tržišče je bil jogi novost, ki pa ga je z navdušenjem sprejelo. Proizvodnja je hitro rasla in v letu 1971 so izdelali že 313.000 jogijev različnih velikosti in kvalitet. S tem so se uvrstili med največje proizvajalce tovrstnih izdelkov v Evropi.

Čeprav so v zadnjih letih v Jugoslaviji zrasle tovarne, ki delajo podobne vzmetnice, je povpraševanje še vedno zelo veliko. Povečanje proizvodnje v Meblu pa v starih prostorih ni bilo več mogoče. Odločili so se in zgradili novo proizvodno halo, v kateri je v začetku tega meseca že stekla proizvodnja. V novem obratu lahko naredijo 1.500 vzmetnic dnevno. Vsakih 33 sekund pride iz tovarne en jogi.

Že lani je tovarna Meblo pokrila 52 % potreb domačega tržišča in to poleg izvoza v 26 držav Evrope, Afrike in Azije.

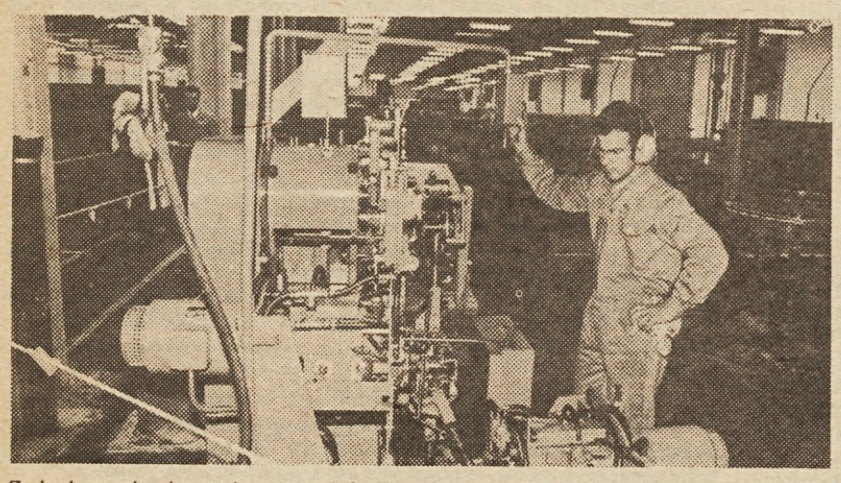

Za jogi so najprej potrebne vzmeti, ki jih na začetku „traku" delajo s posebnimi stroji

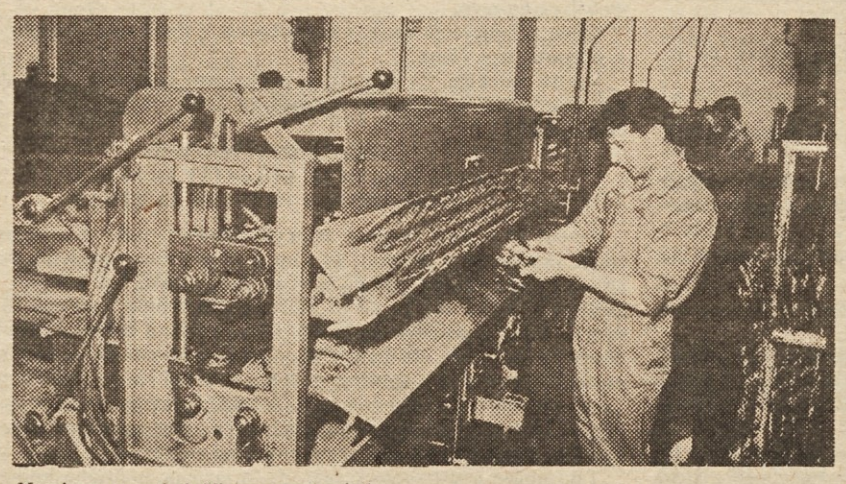

Narejene vzmeti zložijo v vzmetno jedro

Vzmetno jedro obložijo in prišijejo nanj kokosov tepih. Ko ga obložijo še z vato in oblečejo z blagom, je jogi gotov

NEKAJ NAJVAŽNEJŠIH VPRAŠANJ, S KATERIMI SE SLOVENSKI KOLEKTIVI SREČUJEJO V PRIPRAVAH NA URESNIČITEV USTAVNIH DOPOLNIL

ZDAJ GRE ZA IZBOR NAJBOLJŠIH MOŽNOSTI

Slovenski PTT kolektivi so že opredelili vprašanja, o katerih se morajo sporazumeti, preden bodo podpisali samoupravni sporazum o združitvi slovenske asociacije PTT podjetij

Kateri so tisti najvažnejši problemi, s katerimi se slovenski PTT kolektivi srečujejo v pripravah na uresničevanja ustavnih dopolnil? Zares izčrpen odgovor na to vprašanje smo lahko slišali na blejskem posvetovanju jugoslovanskih PTT kolektivov, na katerem je spregovoril tudi Bruno Trobec, predsednik komisije za uresničevanje ustavnih dopolnil pri ZP PTT Ljubljana. V nadaljevanju povzemamo del njegove razprave.

GRADILI SMO SKUPAJ – KDO BO PA VZDRŽEVAL?

Mnogo naprav in objektov skupnega pomena, denimo, tranzitno telefonsko in telegrafsko centalo ter glavni poštni center v Ljubljani, so slovenska PTT podjetja gradila s skupnimi sredstvi, pri čemer so se dogovorila o deležih, ki so jih prispevala posamezna podjetja. Glede na višino tega deleža so bili navedeni objekti tudi knjiženi med osnovna sredstva posameznih podjetij. Zdaj, ko objekti delujejo, se porajajo vprašanja, kdo in kako naj bi jih vzdrževal, skratka, kdo in kolikšne stroške naj bi nosil in na osnovi česa naj bi stroške razmejili med posameznimi podjetji.

Mnenja so različna. Nekateri predlagajo, da bi za vzdrževanje objektov in naprav skupnega pomena skrbela samostojna temeljna organizacija združenega dela, pogodbeno vezana s PTT podjetji – financerji. Drugi zastopajo mišljenje, naj bi te objekte vzdrževala PTT podjetja s sedežem na območju tranzitne centrale. Tretje mnenje pa je, naj bi vsako PTT podjetje vzdrževalo vse naprave skupnega pomena, ki so na „njegovem“ terenu.

Ne glede na odločitev o teh vprašanjih bo treba poiskati tudi za vse sprejemljivo rešitev glede pokrivanja stroškov vzdrževanja. Mnenja so spet deljena. Možna rešitev bi bila v tem, da posamezna podjetja ustrezni del stroškov plačajo na osnovi števila vključenih zvez ali števila opravljenih storitev. Lahko bi se odločili, da vsako PTT podjetje samo vzdržuje vse naprave na svojem območju, vendar bi to bilo kritično do podjetij, ki imajo več takih naprav skupnega pomena, ko pa jih druga podjetja sploh nimajo. Ne nazadnje pa bi se lahko odločili tudi tako, da vsa podjetja prispevajo v enakih deležih, kot so jih plačala za investicije skupnega pomena.

KAKO USKLAJEVATI STALIŠČA?

Ne samo glede navedenih vprašanj, tudi sicer PTT kolektivi iščejo odgovor na vprašanje, kako doseči potrebne sporazume, kako usklajevati stališča zborov delavcev, temeljnih organizacij združenega dela, podjetij itd. Gre za to, kako zagotoviti tak način usklajevanja stališč, ki bi v optimalni meri spoštoval načela neposrednega odločanja in bi nesporno pokazal na pravo voljo ali interes večine delavcev v posamezni temeljni organizaciji, v večini teh organizacij, večini podjetij združenega podjetja itd. Drugo vprašanje pa je v tem, kaj storiti v primeru, če sporazuma nikakor ne bi mogli doseči.

Kar zadeva razrešitev prvega vprašanja, se ponujajo tri rešitve. Prva bi bila v tem, da bi skupni in višji organ upravljanja pooblastili, naj sam uskladi stališča in sprejme odločitev. Naslednja možnost bi bila v tem, da bi delegacije zborov delavcev v temeljni organizaciji oziroma delegacije temeljnih organizacij na skupnem sestanku uskladile stališča in jih predložila v potrditev zborom delavcev, oziroma temeljnim organizacijam združenega dela. Tretja možnost pa bi bila v kombinaciji obeh omenjenih rešitev.

Ne glede na tako ali drugačno odločitev bi se v praksi lahko zgodilo, da sporazuma ne bi mogli doseči, da bi se kaj takega zgodilo celo v zvezi z vprašanji, od katerih je odvisno nemoteno delovanje PTT sistema kot celote. Za razrešitev takih, izjemnih primerov bi morali vnaprej pooblastiti skupne organe upravljanja, ki naj bi sprejemali ustrezne odločitve. Tak način odločanja pa naj bi pomenil le rešitev v skrajnem primeru. Drugače povedano: na tak način sprejete odločitve bi veljale samo toliko časa, dokler med prizadetimi le ne bi bil dosežen sporazum.

ČLANSTVO V SKUPNOSTI JPTT IN V ZDRUŽENEM PODJETJU

V duhu XXX. dopolnila zvezne ustave predstavljajo člane Skupnosti JPTT posamezna PTT podjetja in njihova združena podjetja. V zvezi s praktičnim uveljavljanjem ustavnih dopolnil pa se v Sloveniji, kjer imamo združeno podjetje, zastavlja tudi naslednje vprašanje: kdo je lahko član združenega podjetja? Ali so člani vse temeljne organizacije združenega dela in neposredno, ali pa so člani le PTT podjetja, ne glede na to, ali bodo znotraj njih obstajale temeljne organizacije, oziroma bo podjetje kot celota predstavljalo temeljno organizacijo združenega dela. Dosedanje razprave kažejo, da se v slovenskih PTT podjetjih ogrevajo za obe možnosti! Zato bi se tudi glede tega morali sporazumeti pred podpisom samoupravnega sporazuma o združevanju v asociacije združenega dela. Pri tem pa bi morali izhajati iz spoznanja, da se delavci vsake temeljne organizacije združenega dela sami odločajo, na kakšen način, v kakšni obliki želijo biti zastopani v ustrezni asociaciji združenega dela.

POGOJI GOSPODARJENJA

Dosedanje razprave so opozorile, da nizke cene PTT storitev pomenijo neposredno oviro za uresničevanje ustavnih dopolnil, da zaradi tega posamezne PTT dejavnosti dosegajo različno stopnjo akumulativnosti: nekateri poslujejo z izgubo, druge pa z dobičkom. Vse to drži, vendar pa vprašanje višine akumulativnosti ne bi smelo pomeniti ovire za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela v primerih, ko so izpolnjeni vsi drugi, z ustavnimi dopolnili določeni pogoji. Če bi namreč vprašanje višine akumulativnosti posameznih temeljnih organizacij združenega dela znotraj istih asociacij združenega dela uredili z internimi cenami, z različnimi stopnjami prispevka za skupne investicije in podobno, bi lahko dosegli, da bi vsaka temeljna organizacija dosegla pozitivne rezultate. Pri tem je treba vedeti, da smo razlikam v akumulativnosti med deli istega podjetja priča že zdaj, vendar pa jih knjigovodsko ne ugotavljamo.

S KAMERO NAOKROG ● S KAMERO NAOKROG ● S KAMERO NAOKRO

Centromerkur, uvozno in izvozno podjetje, praznuje te dni 20-letnico obstoja. Ustanovljeno je bilo leta 1952 kot maloprodajno trgovsko podjetje Merkur predvsem za industrijsko blago široke porabe. Po nekaj letih je podjetje opustilo trgovine, se združilo z Galanterijo in postalo grosist. Leta 1961 je podjetje dobilo zunanjetrgovinsko registracijo in se preimenovalo v Centromerkur. Prav v tem času so se pri nas začeli spreminjati pogoji gospodarjenja in podjetje se je le lahko začelo hitreje razvijati. Dobili so lastne prostore in dokončno določili pot, katere se držijo še danes. Polovica njihove dejavnosti je grosistična, četrtina zunanja trgovina in četrtina maloprodaja. Centromerkur ima danes 435 zaposlenih, 19 milijonov dinarjev osnovnih sredstev, 350 milijonov dinarjev prometa letno, 905.550 dinarjev letnega prometa na zaposlenega ter 2.470 dinarjev poprečnega mesečnega osebnega dohodka. Ima 12 trgovin v Ljubljani, Celju, Škofji Loki, Novi Gorici, Reki in Beogradu, gradi pa še eno na Reki in v Trbovljah. Njihova trgovina Karat je prva pri nas, ki je izključno namenjena darilom za moške. Tudi v bodoče nameravajo pri Centromerkurju odpirati trgovine, ki bodo ozko specializirane.

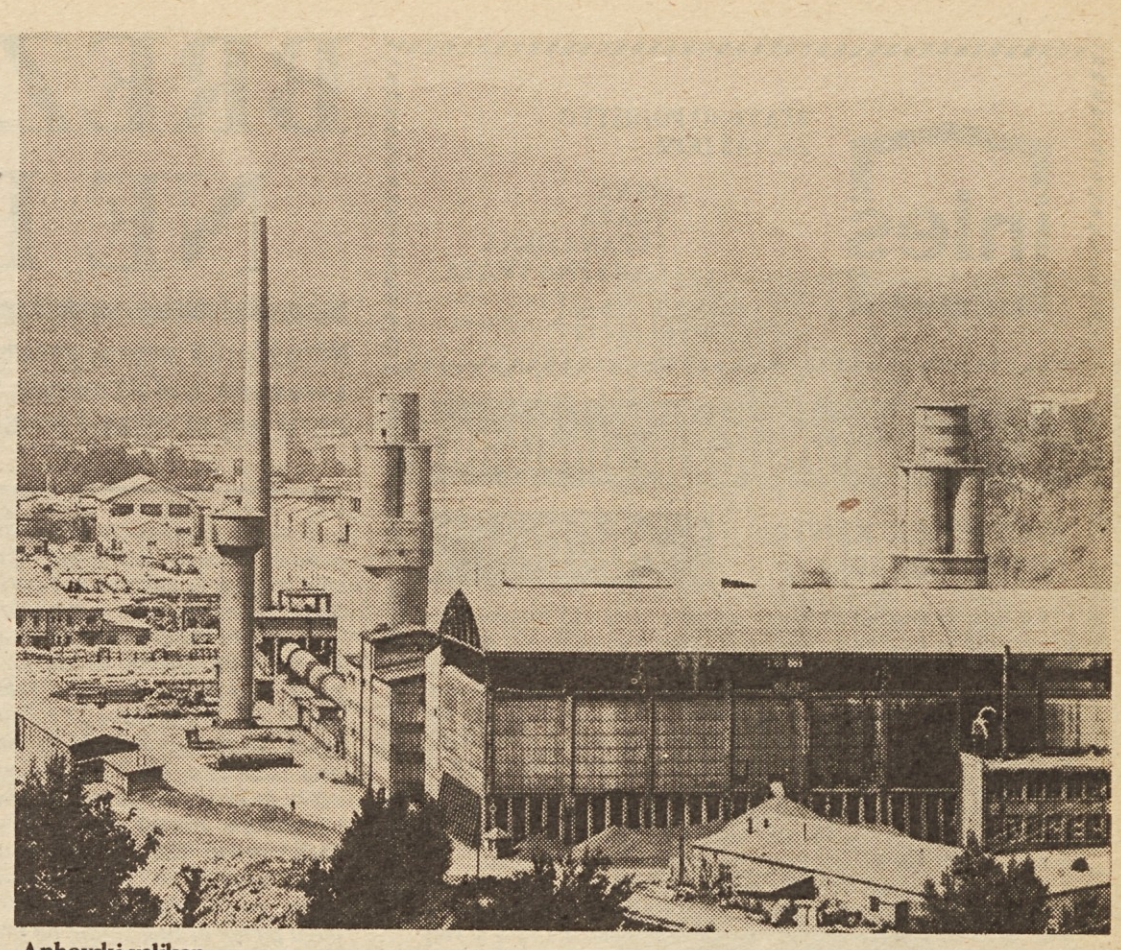

Anhovski velikan . . .

ANHOVSKI VELIKAN Z ZAUPANJEM ZRE V JUTRIŠNJI DAN

MED NAJMOČNEJŠIMI

Vloženi napori v rekonstrukcijo proizvodnje se že bogato obrestujejo

Kolektiv SALONITA Anhovo, znan pod imenom „ANHOVSKI VELIKAN“, si je minulo leto naložil svoj peti križ. Ko se jubilant ozira na prehojeno pot, ko ocenjuje opravljeno delo, z zadovoljstvom ugotavlja, da so vloženi napori tisočev pridnih rok rodili bogate sadove.

V stisnjeni dolini Soče je zrasla tovarna, ki je v ponos ne le Primorski, temveč vsej domovini. Njena letošnja realizacija bo znašala blizu 400 milijonov N-din, po končani rekonstrukciji pa bo še za polovico večja.

Kolektiv, ki šteje zdaj 2.270 delavcev, z zaupanjem zre v prihodnost. Vse svoje napore namreč že dlje vlaga v rekonstrukcijo proizvodnje, kar že rojeva prve sadove. V ponazoritev le en podatek: Salonit Anhovo krije s svojim azbestcementom že 63,4 % vseh jugoslovanskih potreb!

Toliko za uvod. V nadaljevanju pa prepustimo besedo članom kolektiva. Vprašali smo jih, kaj menijo o prehojeni poti, predvsem o jubilejnem letu in kako gledajo na jutrišnji dan.

Milan Vižintin, generalni direktor:

„Z novimi zmogljivostmi smo odprli vrata za zaposlitev več sto delavcev, ki jim ni treba hoditi po svetu. Kruh imajo doma, blizu domačije. Vse to pomeni, da smo začeli leto 1972 na trdnih gospodarskih osnovah, ki so porok za solidno poslovanje v napovedanih poostrenih pogojih gospodarjenja.

Vsi naši uspehi slonijo na zavestni disciplini in požrtvovalnosti vseh, ki jim je rast naše tovarne pri srcu. Svojo vlogo so odigrali pri tem vsi, od posameznikov do samoupravnih organov. Bili so v oporo pri reševanju najtežjih nalog, ko se je bilo treba odločati za zelo pomembne stvari.

Prizadevanja v letošnjem letu so usmerjena v dokončno rekonstrukcijo v obratu cementa, s čimer bomo uresničili zastavljeno nalogo. Pri tem nas čaka težka naloga, saj gre za izredno veliko investicijo . . .“

Ivo Kocuvan, pomočnik generalnega direktorja:

„Minulo leto pomeni za nas leto uspehov. Proizvedli smo doslej največ cementa, plošč, cevi in tako dostojno proslavili našo petdesetletnico. V zelo kratkem času smo montirali nov stroj za proizvodnjo cevi in s tem zaključili našo največjo investicijo po letu 1961. Še marsikaj drugega smo uredili, kar pa smo napravili, je zasluga vsakega člana kolektiva, ki je z dobro voljo in s skrbjo za uspeh podjetja opravljal svojo vsakodnevno delovno dolžnost, je zasluga vseh sektorjev, služb obratov in oddelkov, ki so del našega podjetja in ki delajo z istim ciljem . . .“

Boris Kovšca, pomočnik generalnega direktorja:

„Letošnje leto sem pričakoval z zmernim optimizmom. Moramo se namreč zavedati, da bodo novi gospodarski instrumenti nedvomno v določeni meri zavrli veliko investicijsko izgradnjo, ki je bila zadnja leta značilna za Jugoslavijo. To z drugimi besedami pomeni, da ne bo več tako intenzivnega povpraševanja po našem materialu oziroma da bomo veliko teže prišli do plačila za prodano blago. Kljub temu pa sodim, da bomo s premišljeno poslovno politiko lahko prebrodili vse težave in dosegli še boljše uspehe kot v minulem letu. To bo terjalo od nas, razumljivo, veliko naporov, še več znanja in nenehno se bomo morali prilagajati novim razmeram . . .“

Radovan Požar, direktor proizvodnega sektorja in predsednik delavskega sveta:

„Na vseh področjih naše dejavnosti se kaže lep napredek. S skupnim delom smo presegli uspehe prejšnjega leta. Proizvodnja se je v celoti povečala in spet so dali stari stroji več kot kdajkoli v minulih letih. K temu smo dodali še nove kapacitete, ki so nam že začele vračati vložena sredstva. Ta uspeh je toliko bolj pomemben, ker je bila proizvodnja zelo utesnjena zaradi gradbenih in montažnih del, ki so tekla obenem z rekonstrukcijo.

Letos moramo obdržati dosedanji delovni polet, obenem pa najti še več razumevanja za težave v drugih oddelkih, službah in sektorjih ter jih z učinkovitejšim dogovarjanjem skupno reševati. Ni se nam treba bati novih nalog, ki stoje pred nami!“

Niko Gorjup, direktor finančnega sektorja:

„Z razširitvijo kapacitet azbestcementnih proizvodov smo si ustvarili možnosti za še bolje poslovne rezultate. Zato pričakujem, da bo naše poslovanje letos še uspešnejše, kot je bilo lansko. Ta pričakovanja se bodo uresničila, če bomo dovolj prizadevni in če bomo znali premagati težave, ki se že pojavljajo in s katerimi se bomo še srečali v zvezi z ukrepi za stabilizacijo jugoslovanskega gospodarstva. Naša najtežja preizkušnja pa bo v usklajevanju naših prodajnih cen s cenami surovin, materialov in tujih storitev. Stroški proizvodnje namreč nenehno naraščajo . . .“

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polljuven
medex
Ljubljana

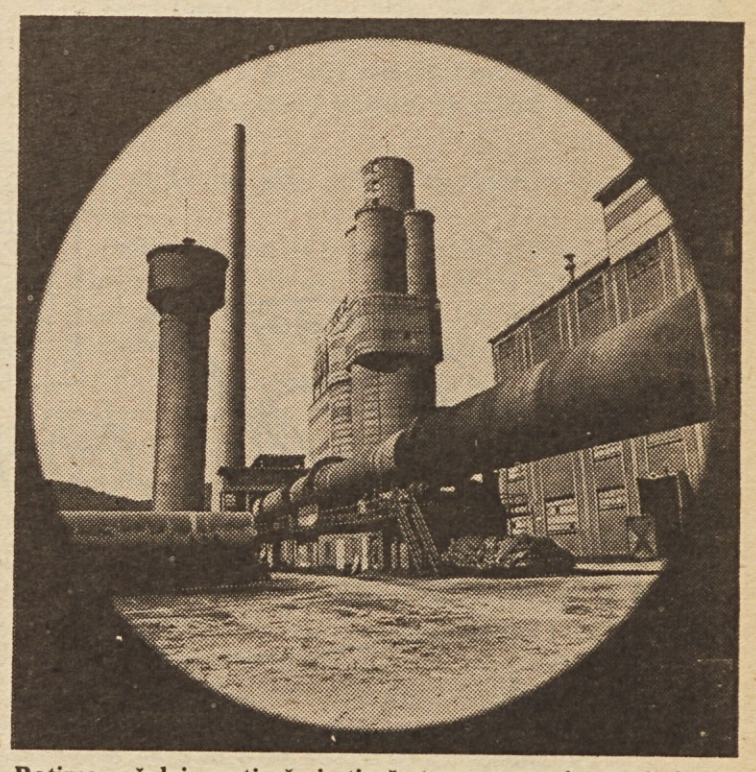

Rotirna peč daje na tisoče in tisoče ton cementa in ne miruje niti dan v letu . . .

inles

STAVBNO POHIŠTVO
ZA VAŠ DOM

OKNA
VRATA
VEZANA OKNA
GARAŽNA VRATA

INFORMACIJE: Ribnica,
maloprodaja tel. 87-212

BREZ DINARJEV NE BO DEVIZ!

Naraščanja proračunske in splošne porabe je med drugim krivo tudi nenadzorovano zadolževanje v tujini ● Napovedani 40-odstotni brezobrestni depozit naj bi zajezil pretirano zadolževanje ● Dvom v učinkovitost napovedanih ukrepov

V službi družbenega knjigovodstva so izračunali, da znašajo neplačani računi negospodarstva več kot 8 milijard N-dinarjev. Več kot polovico tega denarja se je izgubilo v globokih proračunih družbeno-političnih skupnosti, medtem ko preostali znesek dolgujejo interesne skupnosti, samostojni družbeni skladi in drugi. Na zadnji seji predsedstva SFRJ so prav tako ugotovili, da proračunska in splošna poraba še naprej naraščata kljub ugotovitvam, da sta preveliki in bi ju bilo potrebno zmanjšati. Naraščanju porabe botruje emisija denarja pa tudi nenadzorovano zadolževanje v tujini. Kdor ne dobi denarja za svoje investicijske ambicije doma, ga gre iskat na tuje! Takšnemu krošnjarjenju pa naj bi zdaj stopili na prste celo z zakonskimi predpisi.

Iz predloženih zakonskih osnutkov, ki naj bi urejali nov devizni in zunanjetrgovinski režim, je razvidno, da gre za odpravo deviznega kreditiranja doma in da se bodo kot osnova za zadolževanje bank in gospodarstva v tujini upoštevala dinarska sredstva zadolževalca. Brez dvoma je takšno stališče sprejemljivo, vendar pod pogojem, če bo tečaj dinarja stvaren, če ne bo, preti nova nevarnost, da bomo zadolževanje v tujini olajšali posebno tistim, ki razpolagajo z dinarskimi sredstvi.

Banke in podjetja bi se lahko v tujini tudi v prihodnje svobodno zadolževale. Z novimi zakonskimi predpisi naj bi praktično odstranili administrativno, vendar neučinkovito oviro zadolževanja v tujini in namesto tega uveljavili učinkovitejše poslovne odnose, ki ustrezajo tržni ekonomiki. Ovira pretiranim zadolžitvam pa bi bili 40-odstotni brezobrestni depoziti, ki bi jih posojilojemalec moral obvezno položiti pri narodni banki, dokler traja kreditno razmerje. S tem naj bi zavrli najemanje inozemskih sredstev, še zlasti tistih s kratkim odplačilnim rokom in visokimi obrestmi vseh, ki nimajo v rokah del dinarskega kritja za svoje dolgove.

Vendar pa v združenju bank Jugoslavije dvomijo v učinkovitost predlaganih omejitev in hkrati izražajo zaskrbljenost za svoj prihodnji položaj na inozemskem finančnem trgu. Menijo tudi, da 40-odstotni depozit ne bo ovira za najemanje inozemskih kreditov oziroma za prekomerno zadolževanje v tujini. Kdo ima torej prav – in kaj storiti?

V. K.

... v jugoslovanskih sindikatih

NISO VSEGA KRIVI OSEBNI DOHODKI

SVET ZSJ

Komisija za družbenoekonomske odnose Sveta ZSJ je zavrnila nekatere trditve, ki slede iz najnovejših analiz o gospodarskih gibanjih in ki dokazujejo inflatoren vpliv osebnih dohodkov. Res je sicer, da je od začetka letošnjega leta dalje značilen za jugoslovansko gospodarstvo dokaj visok dvig osebnih dohodkov v primerjavi z enakim obdobjem v minulem letu, saj so osebni dohodki porasli v Jugoslaviji nominalno za 30 %, realno pa za dobrih 6 %. Dejstvo je tudi, da je ta porast višji od dviga produktivnosti dela v tem obdobju, vendar pa na podlagi samo teh dejstev še ni mogoče zaključiti, da bi bili osebni dohodki glavni vzrok za pretrese na tržišču, za sedanjo nestabilnost in da bi jih bilo zavoljo tega potrebno administrativno obrzdati.

Na tezo o infaltornem vplivu porasta osebnih dohodkov je komisija za družbenoekonomske odnose pri Svetu ZSJ postavila antitezo: vsak odstotek zniževanja poslovnih stroškov omogoča za 4 % višje osebne dohodke vseh zaposlenih! To pa pomeni, da je treba iskati pot za stabilizacijo predvsem v zniževanju poslovnih stroškov. Saj le-ti predstavljajo približno štiri petine celotne realizacije. Dejstvo pa je tudi, da se v delovnih organizacijah le malokdo ukvarja z zniževanjem poslovnih stroškov. Po mnenju članov komisije tudi ni mogoče pričakovati, da bi se v času, ko cene nenehno naraščajo, kdo intenzivno ukvarjal z zniževanjem proizvodnjih stroškov; nasprotno, marsikatera ekonomska računica celo temelji na osnovni podmeni – zviševanju proizvodnih stroškov.

Seveda ni mogoče trditi, da cene ne bi naraščale tudi zavoljo rasti osebnih dohodkov. Vendar pa je treba po mnenju komisije za družbenoekonomske odnose pri Svetu ZSJ akcijo za stabilizacijo začeti na drugem koncu – ne pri osebnih dohodkih, temveč pri zniževanju poslovnih stroškov, torej v prizadevanjih za večjo ekonomičnost poslovanja. Komisija za družbenoekonomske odnose pri Svetu ZSJ tudi ugotavlja, da znaša trenutno poprečni osebni dohodek v Jugoslaviji blizu 1500 dinarjev; ob sedanjih cenah pa ta vsota pomeni v večini primerov eksistenčno mejo 4-članske družine, ki prebiva v mestu. Zavoljo tega bi sleherna kampanja proti rasti osebnih dohodkov pomenila samo nadaljevanje ekonomske politike iz predreformnega obodbja, ko je bilo živo delo razvrednoteno v stroških proizvodnje, da bi tako umetno zagotovili čim višjo akumulacijo države. Zavoljo tega je komisija za družbenoekonomske odnose poudarila, da dejanski problem ni v tem, kako potisniti osebne dohodke v obstoječe okvire gospodarjenja, investiranja in javnih izdatkov, temveč kako te okvire uskladiti s samoupravno politiko delitve osebnih dohodkov.

Za tujce!

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je v družbenem sektorju zaposlenih 3 milijone in 300.000 delavcev. Letovišča za delavce, ki so zgrajena vzdolž jadranske obale, pa imajo 80.000 ležišč, kar pomeni, da na 40 delavcev pride le ena postelja v teh objektih. Pa še tista je največkrat rezervirana za ljudi iz uprave podjetij, ne za delavce!

TE DNI SO REKLI

Predsednik CK ZKS FRANCE POPIT na seji CK ZKS:

Nimamo še celovitejše analize, na podlagi katere bi dobili vpogled v celotne učinke, doseżene na temelju družbenega sporazuma pri globalnem gibanju osebnih dohodkov. Že zdaj pa lahko ugotovimo, da ostaja odprto vprašanje, kako poenotiti merila, s katerimi ugotavljamo delovni prispevek, da bodo ljudje dobivali enake osebne dohodke za enako delo, čeprav delajo v različnih gospodarskih panogah. Včasih so velike razlike tudi znotraj delovnih organizacij. Ko govorimo o politiki osebnih dohodkov v organizacijah združenega dela, moramo računati s tem, da bo tisti, ki bolje in racionalneje gospodari, ki je produktivnejši, sposobnejši, tudi več dobil.

Obstajajo pa še vedno nerazumljive razlike, posebno med kategorijami ljudmi z najnižjimi osebnimi dohodki in med tistimi z visokimi dohodki. To stanje moramo kritično oceniti. Naš pristop mora biti ustvarjalen, proučiti moramo predvsem dejanska razmerja in razlike v delovnem prispevku. Naš cilj ne more biti uravnilovka, ker destimulira boljše in kvalitetnejše delo. Izhodišče družbene akcije komunistov morata biti dve temeljni načeli. Prvič, zagotoviti čimbolj dosledno delitev osebnih dohodkov po delu; drugič, z davčno politiko uveljavljati načelo, da mora za skupne potrebe več prispevati tisti, ki več zasluži. V središču naše pozornosti morajo torej biti viri dohodkov, ne pa to, kako človek razpolaga s sredstvi, ki mu ostajajo. Predvsem ne bi smeli ravnati tako, da bi prizadeli tiste, ki varčno gospodarijo z osebnim dohodkom, zasluženim s poštenim delom.

Predsednik RS ZSS TONE KROPUŠEK na seji CK ZKS:

„Res je, da osebna poraba zadnje čase prehitro narašča, vendar pa je ne kaže istoveti z osebnimi dohodki. V vseh sredstvih osebne porabe je namreč denarnih sredstev iz osebnih dohodkov iz rednega delovne razmerja le 50 %, vse ostalo pa so drugi dohodki državljanov.

Če upoštevamo, da je v Sloveniji zaposlenih skoraj 600.000 ljudi in da od osebnih prejemkov ali predvsem od osebnih dohodkov teh zaposlenih živijo tudi njihove družine, potem vidimo, da kake tri četrtine občanov naše republike, ki živijo od osebnih dohodkov, zasluženih na delu, razpolaga le s polovico denarnih sredstev, ki se letno porabijo v osebni porabi. K temu moramo takoj dodati, da prav ta del – ali to polovico – sredstev obvladujemo in usmerjamo s samoupravnimi sporazumi, medtem ko druga polovica narašča mnogo hitreje, včasih ne da bi za to vedeli, kaj šele, da bi imeli izoblikovano politiko do tega.

Še nečesa ne smemo prezreti: delavci, ki prejemajo osebne dohodke iz dela, dejansko z dajatvami iz osebnih dohodkov krijejo skoraj vso družbeno porabo. Oni so tudi tisti, ki ustvarijo skoraj vsa sredstva za investicijsko porabo. Videti vse zlo za gospodarsko nestabilnost v prevelikih osebnih dohodkih, ki izhajajo iz dela, bi pomenilo naložiti vse breme stabilizacije na ramo tistega dela zaposlenih, ki živijo izključno in predvsem od zaslužka iz dela. Prepričan sem, da bi bila takšna politika kratkovidna. Vodila bi do hudih socialnih pretresov in do hudih nesporazumov prav s tistim delom prebivalstva, ki je steber socialističnega razvoja – z delavcem, ki živi le od svojega dela v svoji delovni organizaciji.

V razmerju 1 proti 5

Najvišji osebni dohodek v Srbiji bo letos 6.750 dinarjev oziroma petkrat več, kot je znašalo lansko poprečje osebnih dohodkov v Srbiji, ko je bilo 1.350 dinarjev. Tudi prihodnje leto bo veljalo načelo 1:5, toda na temelju osebnih dohodkov iz letošnjega leta. Najnižji osebni dohodek pa bo različen in bo znašal 60 % povprečnega osebnega dohodka v vsaki občini.

Skorajda tipično!

Mednarodna banka je za Jugoslavijo močneje odprla ventile mednarodnega kapitala. Od 586 milijonov dolarjev, ki jih je odobrila Jugoslaviji od leta 1947. dalje, odpade na zadnji dve leti približno 200 milijonov. Od 1972. do 1976. leta je pripravljena vsako leto finansirati naš razvoj približno 100 milijoni dolarjev. Obseg te pomoči lahko bolje ocenimo, če vemo da potrebuje Jugoslavija kakih 250 milijonov dolarjev tujega kapitala.

Pri vsem tem pa je dejstvo, da tega denarja mednarodne banke enostavno ne znamo izkoristiti. Lani je bilo Jugoslaviji odobrenih 110 milijonov dolarjev kreditov za hidrosistem Ibar-Lepenac, turistične objekte Babin Kuk in Bernardih in za peti projekt avto cest. V prihodnjem gospodarskem letu lahko računamo na novih 100 milijonov dolarjev, vendar pa v postopku strokovnega aparata banke skorajda ni novega konkretnega projekta. Značilno je, da je pred dnevi v Dubrovniku kar 50 naših predstavnikov razpravljalo s predstavniki banke o finansiranju daljnovoda. Takšno ravnanje Jugoslavije kot največjega partnerja mednarodne banke v Evropi in osmega v svetu ni niti malo prijetno za ljudi, ki so v tej banki podpirali naše interese.

za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia®
p.d.
medex
Ljubljana

POSLEJ BREZ OMEJITEV

Za vpis v zagrebške srednje šole v prihodnjem šolskem letu ne bo potreben sprejemni izpit. Tak ukrep so sprejeli zato, da bi si absolventi osemletk resnično izbrali tisti srednješolski študij, ki je najbližji njihovim željam. Minula leta, ko so sprejemni izpiti še bili, so kandidati izbirali tiste srednje šole, kjer so izpiti manj težki oziroma jih sploh ni bilo.

Sprejemne izpite bodo obdržale samo umetniške šole, pri katerih je pogoj za študij sposobnost učencev. Šole za delavske poklice in šole učencev v gospodarstvu bodo jeseni vpisovale vse tiste kandidate, ki se bodo prijavili, in to ne glede na možnosti zaposlitve v posameznih strokah, za katere jih usposabljajo. Nimajo namreč natančnejših podatkov o potrebah gospodarstva Zagreba in Hrvaške in zato še ne morejo dolgoročneje načrtovati izobraževanja kadrov, ki jih gospodarstvo najbolj potrebuje.

BREST
POHIŠTVO

Desetino rodnim krajem

Odbor za družbeni plan in finance hrvaškega sabora je sprejel predlog republiškega zavoda za planiranje, po katerem bi bilo treba zagotoviti delovnim organizacijam svobodno razpolaganje z delom deviz, ki jih ustvarjajo. To bi jim omogočilo, da jih ne bi porabljale samo za svoje potrebe, temveč bi lahko z njihovo pomočjo sklenile poslovne pogodbe z drugimi delovnimi organizacijami, kar bi bilo še posebej pomembno za turistične organizacije, katerim so omejili pravico do razpolaganja z deviznimi sredstvi. Prav tako naj bi področjem, s katerih so občani odšli na začasno delo v tujino, odstopili 10 % deviznega priliva od delavskih prihrankov, da bi tako spodbudili gospodarsko aktivnost in povečali možnosti za zaposlovanje doma.

vk

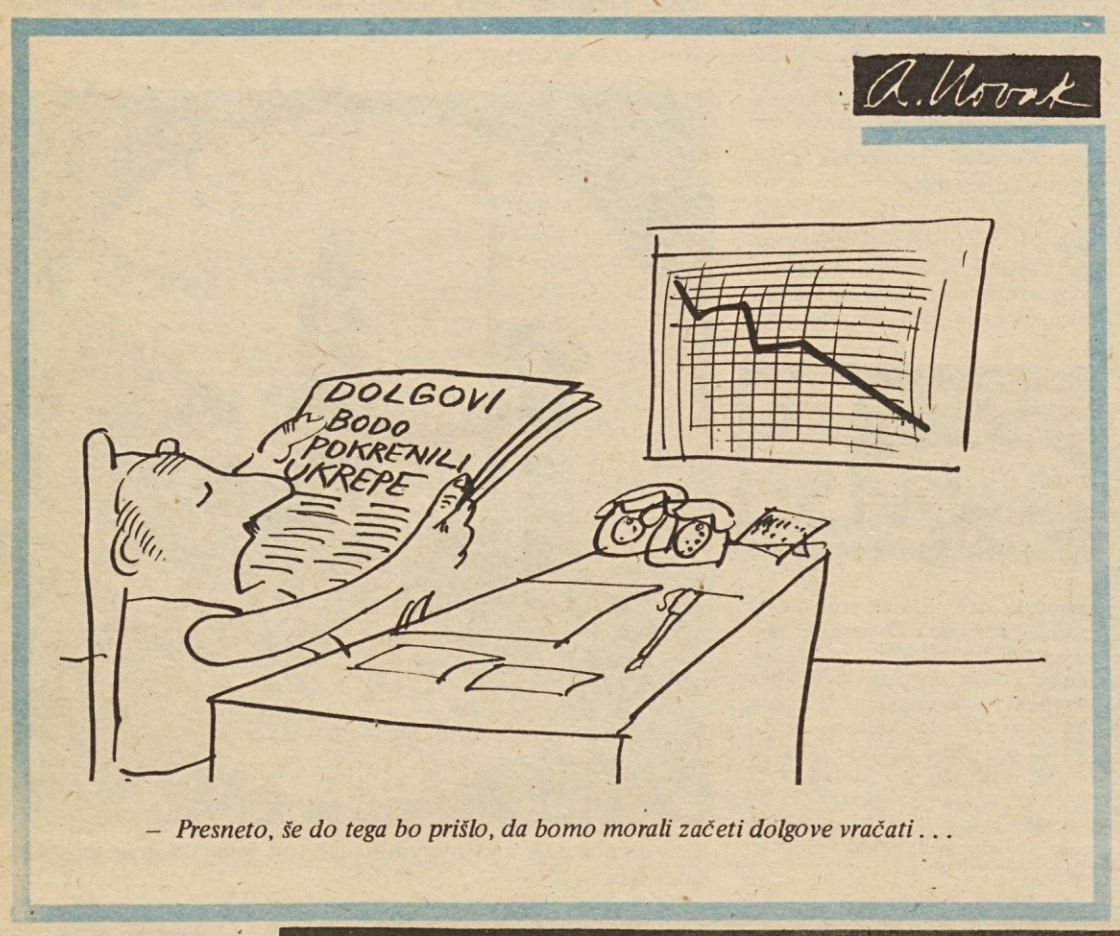

– *Presneto, še do tega bo prišlo, da bomo morali začeti dolgove vračati . . .*

NAGRADE ZA MINULO DELO

Predlog samoupravnega sporazuma o minulem delu dobil podporo sindikalnih vodstev na Reki

Predlog samoupravnega sporazuma o minulem delu, ki ga je občinski odbor sindikata industrije in rudarstva Reke posredoval v javno razpravo, je že dobil podporo sindikalnih vodstev, doslej pa ga je sprejel reški obrat zagrebške tovarne Rade Končar. Na osnovi dopolnila 6. in 21. zvezne in republiške ustave predlagajo nagrade za minulo delo, in sicer po eno do dvomesečni znesek zagotovljenega minimalnega osebnega dohodka v občini za 10 let nepretrganega dela v delovni organizaciji oziroma 5,5 do 7 takšnih mesečnih dohodkov za 30 let dela. Za vsako leto neprekinjene delovne dobe naj bi zaposleni ob odhodu v pokoj prejeli od polovice do enega mesečnega dohodka v občini. Za vsako leto delovne dobe v delovni organizaciji pa naj bi delavcu na startno osnovo dodali pol do enega odstotka prejemkov. Nerešeno pa je ostalo vprašanje, kako obravnavati delovno dobo v drugih delovnih organizacijah. Predlagajo tudi, da bi delavci, ki so v kolektivu delali več kot 15 let, ne smeli dobiti odpovedi.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
poliuvent
medex
Ljubljana

Novi Klinični center – nove možnosti zdravljenja

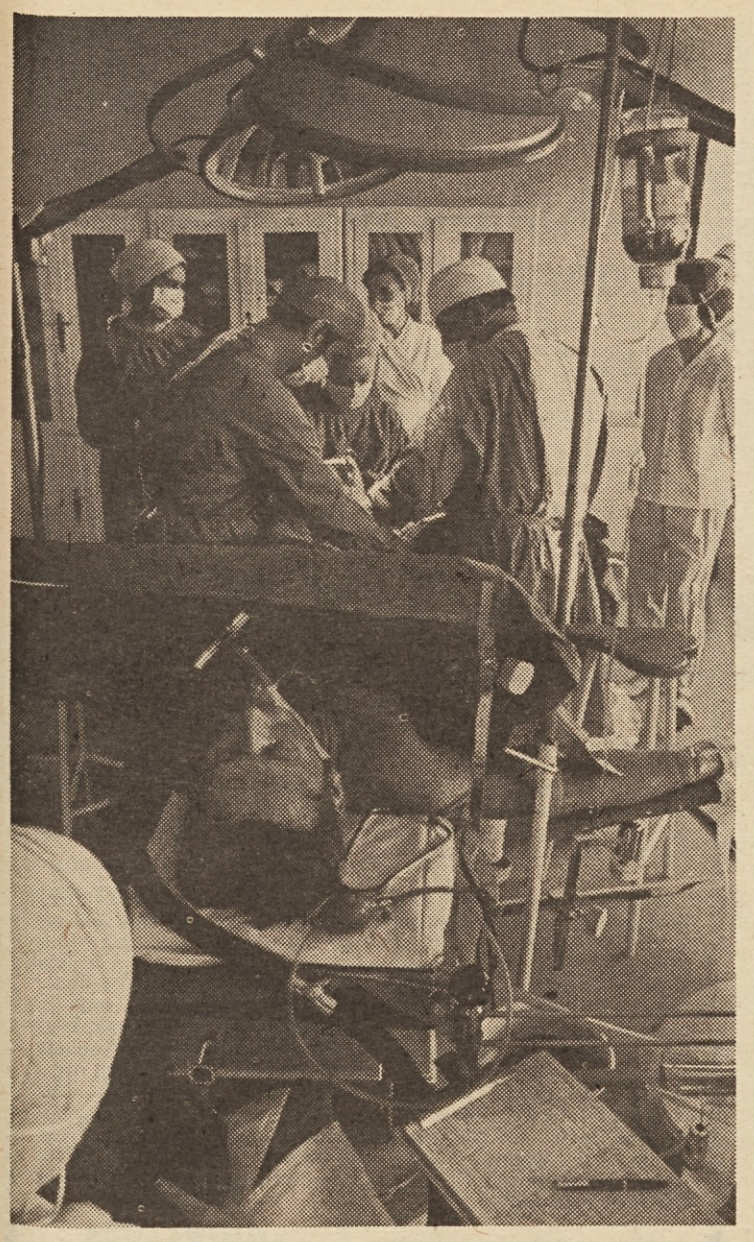

V novem Kliničnem centru je deset najsodobnejše opremljenih operacijskih dvoran, kjer kirurgi že opravljajo svoje delo

Novi Klinični center v Ljubljani že dela. Res je, da še ne v celoti, toda v novi stavbi že ležijo bolniki; sestre že hitijo po prostornih hodnikih; zdravniki že obiskujejo svoje paciente v svetlih sobah z po največ šestimi posteljami. V posebnih oddelkih z najsodobnejšimi pripravami določajo vzroke bolezni. Kirurgi že delajo v operacijskih dvoranah. V oddelku za intenzivno nego s preciznimi napravami rešujejo življenja težkih bolnikov. Šest nadstropij od osmih v posteljnem objektu je že vseljenih. In tudi v celoti dobiva Klinični center vse hitreje svojo dokončno podobo.

Dvanajst let je od tega, ko so začeli načrtovati novo bolnišnico. Vsakdo, ki je kdaj bil v stari bolnišnici kot bolnik ali pa kot obiskovalec, se prav gotovo spominja, da so bile postelje z bolniki natrpane v majhnih sobah ali pacelo po hodnikih. Z novo bolnišnico so hoteli narediti temu konec. Prvi načrti pa so dobivali vsako leto novo podobo. Napredek medicinske znanosti je v zadnjem času zelo hiter in skokovit. Kar je bilo včeraj novo, je danes staro in neuporabno. In bolnišnica, ki naj bi bila osrednja, moderna, predvsem pa učinkovita, mora upoštevati vse te dosežke. Tudi pri novem Kliničnem centru so neprestano spreminjali načrte. Leta 1966 so začeli z gradnjo. Šest let že gradijo in še dobro leto bodo, da bo delo končano. Težave pa, ki jih imajo, ker morajo spreminjati načrte med gradnjo, niso le naša, jugoslovanska posebnost. Z njimi se ukvarjajo pri gradnji bolnišnic tudi v Nemčiji, Švici, na Danskem in drugod. Vendar so v Ljubljani sedaj težave s spreminjanjem načrtov v glavnem že odpadle, saj se že bliža zaključek del. Tudi težave z denarjem se nekako urejajo, čeprav to vprašanje ni bilo med lahkimi. Od prvotnih 190 milijonov je cena porasla že na 430 milijonov dinarjev. Graditelji imajo posebno zadnje čase precej težav z nabavo nekaterih materialov in morajo včasih pokazati polno mero iznajdljivosti. Je pa še hujša težava, ki jo občutijo tako graditelji kot bolniki in osebje. V stavbi, kjer je že bolnišnica oziroma okrog nje, je še vedno gradbišče in ves hrup in prah, ki spada zraven. Prav zato je potrebna velika potrpežljivost enih in pazljivost drugih, in dela ne napredujejo tako, kot bi sicer.

Z dograditvijo novega Kliničnega centra in s preselitvijo posameznih oddelkov v prostore, ki so določeni po načrtu, pa se bo v glavnem delo šele začelo. Novi Klinični center bo organiziran po najsodobnejših principih odkrivanja bolezni in intenzivnega zdravljenja, zato se bo dosedanji način dela bistveno spremenil.

„Način dela v bolnišnici se bo postavil na glavo", je v razgovoru povedal direktor Kliničnih bolnišnic Janez Zemljarič. „V novem centru bo le intenzivna diagnostična in terapevtska obravnava bolnika. Temu bo treba prilagoditi način dela v samem centru, kakor tudi v ostalih objektih. Potrebovali bomo 1.000 novih ljudi."

Potrebovali bodo največ ljudi z visoko in višjo izobrazbo. Težko jih bodo dobili. Ob začetku gradnje so premalo, pravzaprav nič investirali v kadre.

Težko je zgraditi novo tovarno in kupiti nove stroje. Še teže je osvojiti najučinkovitejšo tehnologijo dela. Najteže pa je v kratkem času spremeniti ljudi in jih navaditi na nov način dela. Kot v tovarnah se ljudje najteže spreminjamo tudi povsod drugod. Tudi v bolnišnici ne bo šlo lahko in hitro, da bodo dosegli način oziroma kvaliteto dela, ki so si ga zamislili in ki je seveda tudi potrebno.

Tekst in foto: A. AGNIČ

V kardiorespiratornem centru imajo vrsto najmodernejših naprav za ugotavljanje bolezni srca in pljuč. Na sliki je naprava za odkrivanje obolenja srčnegaožilja

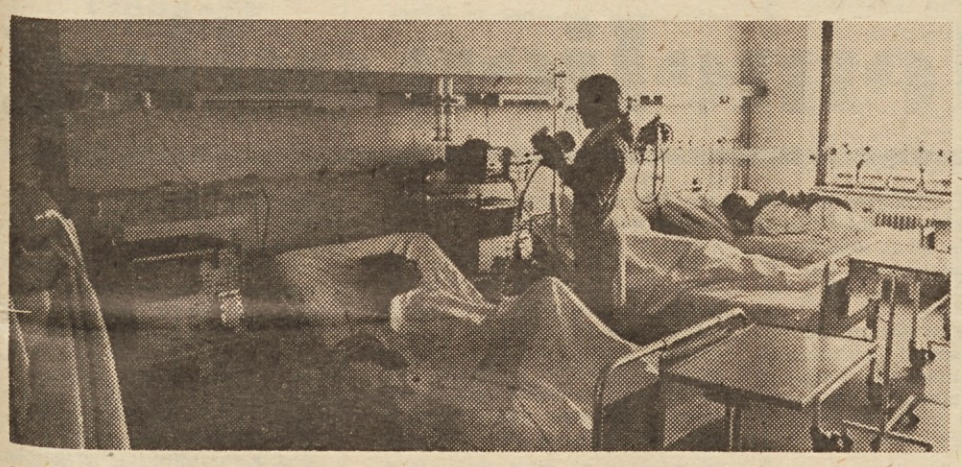

V oddelek za intenzivno nego pridejo najhujši bolniki. Tu jim z zapletenimi napravami kontrolirajo predvsem delovanje srca in pljuč, obenem pa pospešujejo njihovo delovanje, oziroma ponovno spravijo v delovanje, če ti zastanejo

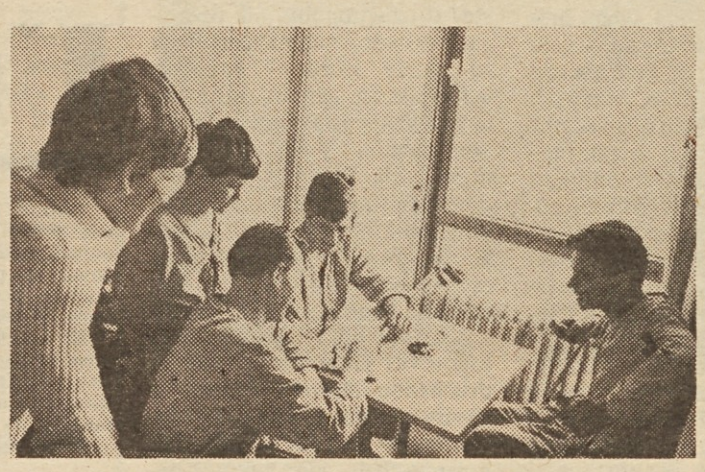

Lažji bolniki, ki lahko vstanejo, imajo v vsakem oddelku na razpolago prijetno urejene dnevne prostore

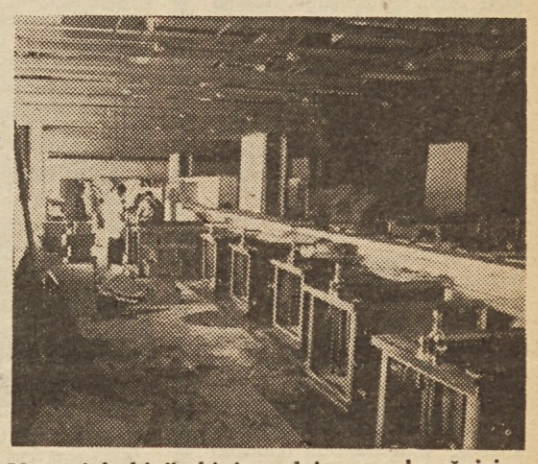

V novi kuhinji, ki jo sedaj ravno končujejo, bodo lahko pripravili tri tisoč obrokov naenkrat in to za 25 različnih diet. Vsak bolnik bo dobil hrano, ki jo bodo v posebnih posodah pripravili že v kuhinji in bo na ta način odpadlo vsako pogrevanje in prekladanje

PODOBE NAŠEGA ČASA

Naš človek

– Pokliči Emila, sami ne bomo prišli stvari do dna!

– Ali res moramo do konca? Kaj, če bi se delali, kot da ni nič, poskuša ugovarjati sekretar.

– Takšna taktika užge le enkrat, dvakrat, potem pa ne več! reče direktor poučno in prepričano. – Če bi šlo za navadno nerganje, ne rečem. Ampak stroji so stali; to je zdaj dejstvo, preko katerega ne moremo, če nam je vsaj malo za čast in avtoriteto. Še dobro, da ni prišlo nikomur v Ljubljani na ušesa, če so moje informacije točne. Nujno smo dolžni videti, kje so vzroki, nato pa ukrepati. Naj pride Emil!

– Francka, pokličite tovariša Emila iz sortirnice! naroči sekretar skozi priprta vrata tajnici – Takoj naj pride! Pa vrata zaprite, da nam ne bo vleklo po ušesih. Če se bo kdo najavil pri katerem od nas, naj počaka, smo službeno zadržani!

Kmalu pride Emil iz sortirnice in vrti delovno kapo v rokah.

– No, kaj ste imeli? začne direktor nervozno. – Čimbolj na kratko in tako, kot je bilo, vse po resnici!

– Ali boste zdaj mene dajali v precep, tiste, ki so krivi . . .

– Le kdo ti pravi, da si v precepu? se začudi sekretar – Klican si bil zato, ker si naš človek, ne pa zato, da bi te jemali v precep.

– Situacijo bi radi dobili v roke, zato si tu! doda sindikalni. – Tak, sedi že vendar!

Emil iz sortirnice sede in vzdihne: – Razumeti me morate, ni bilo lahko! Če z volkovi ne tuliš, te lahko še raztrgajo.

– Na kakšne volkove misliš? se vznemiri sekretar.

– Na štrajk vendar, na kaj drugega!

– Aha! No, kako je pa bilo? Zakaj so prekinili tok?

– Ja, več stvari je krivih. Predvsem mislim, da naši delovni ljudje, še zlasti neposredni proizvajalci, niso vedno v toku perečih družbenih premikov, kakor tudi, da . . .

– Pusti to! odločno prekine Emila iz sortirnice direktor. – Ne motovili, ampak naravnost povej: so mene nasajali?

– O, to pa ne, še malo ne!

– Čudno, res čudno! A koga so?

– Omenili so tovarišico Emo iz uprave. Rekli so, da je samo zato prišla na spisek za nakup stanovanj, ki ste jih odprodali, ker ste vi, kako bi že rekel, no ja, ker o vsakem vse ve in bi lahko . . .

– No ja, že dobro! zamahne sekretar v zadregi z roko in pravi: – Ampak zaradi ene takšne, če človek prav razmisli, že niso prekinjali toka.

– Gotovo je bilo še kaj drugega zraven.

– Bilo je, kako ne! So rekli, zakaj se vi drugi primerjate po plačah z Ljubljano, delavce pa z občinskimi grajzlarijami. Da bodo nekaj ljudi iz uprave slekli in namočili v kakšno mlako, če ne boste imeli več posluha in še druge takšne stvari.

– A tako, slekli in namočili!? vzklikne sekretar ogorčeno. – Pa je to res?

– Ne, ni! pohiti Emil iz sortirnice. – Delavke so na sestanku te besede preklicale.

– A kaj so priznale, da so grozile?

– Da bodo namakale kar oblečene.

V pisarni zavlada mučen molk. Nevihta pred viharjem.

– Je to sploh možno v sistemu naše samouprave . . . začne jecljati sekretar.

– In to ima človek v zahvalo, ker si noč in dan prizadeva, da bi, kar se plač tiče in vsega drugega . . .

– Tako je, če se stihijsko uveljavlja uravnilovska mentaliteta, ki . . .

– Lahko greš! Ti si naš človek! Tebi nihče od nas ne zameri, čeprav si nam tudi ti žugal, reče direktor dobrohotno. – Vse vemo! Prav ima; z volkovi je treba tuliti, če nočeš, da te raztrgajo. To nam tako ne more škoditi. Zraven pa dobro napni ušesa. Če boš videl, da gre zares, kar pridi naravnost sem; vrata ti bodo tu vedno odprta.

– Pa premestitev, tovariš direktor?

– Ja, saj res! Jutri greš v skladišče. Naj Tone napravi inventuro in ti da ključe.

Hvala, tovariš direktor! reče hvaležno Emil iz sortirnice, si posadi kapo na glavo in gre.

Vsi gledajo za njim.

– Dober človek! pravi sekretar.

– Naš človek!

VINKO BLATNIK

Izžrebali smo: prva nagrada gre v Tinje

Prejeli smo 722 rešitev nagradne križanke CANKARJEVA ZALOŽBA, ki je bila objavljena v št. 16–17 Delavske enotnosti, dne 24. aprila 1972. Med pravilnimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo naslednji:

1. do 5. nagrada – zbirko knjig prejmejo:

Pavel Satler, Učiteljski blok, Tinje 62316 Zg. Ložnica, **Vanja Šmid**, osnovna šola Železniki, 64228 Železniki, **Mojca Tomc**, Sadež 16, 68340 Črnomelj, **Franc Kovač**, Radeče 14, 61433 Radeče, **Cveto Delavec**, Mojstrana 59, 64281 Mojstrana.

6. do 10. nagrada – polletna naročnina na Delavsko enotnost:

Damijan Mihelj, Na Pristavi 6, 65290 Šempeter pri Gorici, **Slavka Kužnik**, Rumanja vas 39, 68351 Straža pri Novem mestu, **Tinca Petek**, Opekarska c. 3, 61360 Vrhnika, **Marjan Koprivnikar**, Cesta zasavskega bataljona 23, 61270 Litija in **Jožefa Stamol**, Ponikva 6, 63310 Žalec.

Vsem nagrajencem bomo poslali nagrade po pošti, Delavsko enotnost pa bomo pričeli pošiljati z 20. majem 1972.

PRAVILNA REŠITEV:

VODORAVNO: Cankarjeva, atentator, zavarovanec, kariatida, arara, anali, Simon Jenko, Lilo, NT, BSA, etat, SN, Li, ogaba, jablana, pari, Kemal, ŽR, NN, Errol, sat, Akra, in, baroka, CK, okret, AA, soja, Adis Abeba, akantos, brodar, trema, omara, rt, Marne, acidoza, iverica, raja, neseser, sto, Schlegel, Dalibor, ilok, maj, PZ, Paar, NL, EM, Iva, epakta, Aiken, Mailer, Toledo, Eol, vdor, CIA, novec, JNA, rolba, laburist, Atena, Kirk, stav, Eratosten, osar, ekliptika.

Kako uresničujemo amandmaje

Sedanja politična in samoupravna dejavnost v Sloveniji priča, da smo se lotili uresničevanja 21., 22. in 23. dopolnila zvezne ustave dokaj resno in organizirano. Tako smo prvi v državi uskladili republiško ustavo z zvezno, s čimer smo ustvarili osnovo za konkretizacijo ustavnih dopolnil v organizacijah združenega dela, ob tem pa mobilizirali tudi vse družbenopolitične organizacije za uresničitev te pomembne naloge. Centralni komite ZKS in republiški svet sindikatov sta že sklicala vrsto sestankov komunistov iz gospodarstva, združenj, trgovinskih organizacij, bank in zavarovalnic z glavno točko dnevnega reda, kako uresničiti ustavna dopolnila.

Ne samo to: CK ZKS je na 24. seji ustanovil tudi posebno komisijo za samoupravljanje v temeljnih organizacijah združenega dela in sprejel sklepe o nalogah komunistov pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja. V središču pozornosti te komisije in podobne komisije pri republiškem svetu sindikatov so zdaj temeljne organizacije združenega dela, še zlasti vprašanje, kje jih ustanoviti in kako jih pravno, organizacijsko in samoupravno povezati v skupne organizacije združenega dela.

V nekaterih večjih delovnih organizacijah imajo že pripravljene prve osnutke samoupravnih sporazumov o delu in svojih medsebojnih razmerjih, kažejo pa se tudi že prve slabosti in odpori proti uveljavljanju vsebine in smisla ustavnih sprememb v konkretnih materialnih in samoupravnih odnosih. Tako je čutiti težnje po ohranjevanju dosedanjih nesamoupravnih odnosov s pomočjo novih formalnih sprememb v organizaciji dela in samoupravljanja. Z uveljavljanjem amandmajev v delovnih organizacijah se ukvarjajo predvsem strokovne službe in vodstva družbenopolitičnih organizacij, medtem ko množice neposrednih proizvajalcev še niso vključene v to aktivnost.

Dogaja se tudi, da ponekod ustanavljajo temeljne organizacije združenega dela z 2.000 ali več zaposlenimi in da enostavno dosedanjo delovno organizacijo proglašajo za temeljno organizacijo združenega dela, ne da bi jo vsebinsko kakorkoli spremenili. Ugotoviti pa je mogoče tudi primere in težnje, da bi ustanovili temeljne organizacije združenega dela za vsako ceno, ne glede na pogoje in na majhno število zaposlenih. Vendar izražanje takšnih teženj še ne pomeni, da tudi prevladujejo. Nasprotno, v delovnih kolektivih se vse bolj uveljavlja spoznanje, da prenašanje pristojnosti na osnovne enote v procesu dela in samoupravljanju ne razbija velikih proizvodnih celot, ampak jih utrjuje in krepi.

Prejšnji teden so v prostorih republiškega odbora Rdečega križa Slovenije svečano razdelili sanitetne komplete Avto-moto zveze Jugoslavije prvim petnajstim zdravnikom v Sloveniji. Akcija, ki jo je začela AMZJ in ki jo v Sloveniji izvaja Avto-moto zveza Slovenije skupaj z glavnim odborom Rdečega križa, naj bi z zdravniki – prostovoljci izboljšala nudenje prve pomoči predvsem ponesrečenim v prometu. Zdravniki, ki se vključujejo v „akcijo solidarnosti", dobijo Sanitetni komplet z vsemi najnujnejšimi zdravili in pripomočki ter posebno oznako na svoj avtomobil. Kadar se znajdejo na kraju nesreče, so dolžni dati oceno ponesrečenca ali bolnika, predpisati zdravljenje oziroma zdravilo in dati svoje mnenje o prevozu poškodovanih oziroma obolelih. S prvimi petnajstimi zdravniki – prostovoljci, ki so se vključili v akcijo, je storjen prvi korak. Številne prijave zdravnikov pa dajejo garancijo, da bo kmalu tudi na naših cestah strokovna zdravniška pomoč učinkovito organizirana.

PRIZADEVANJA ZA UVELJAVLJANJE USTAVNIH DOPOLNIL SO TUDI PRIZADEVANJA ZA STABILIZACIJO

Povsod v akcijo!

Na Koroškem so pregledali priprave za uveljavljanje delavskih amandmajev ● Sklep posvetovanja: v vseh delovnih organizacijah je treba uskladiti samoupravno zakonodajo z ustavnimi dopolnili, v občinah pa ustanoviti koordinacijske komisije

Te dni je bilo na Ravnah širše posvetovanje o uresničevanju ustavnih dopolnil. Predstavniki občinskih skupščin, delovnih organizacij in občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij iz vseh štirih koroških občin so se na posvetovanju najprej pogovorili o tem, kako v delovnih organizacijah uveljavljajo ustavna dopolnila. V teh prizadevanjih so najdlje v Železarni Ravne na Koroškem, kjer bodo že v kratkem izoblikovali konkretno predloge za uveljavitev ustavnih dopolnil ter za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. Precej so storili tudi v slovenjgraškem Lesno industrijskem podjetju in v Gozdnem gospodarstvu.

Udeleženci posvetovanja o uresničevanju delavskih ustavnih dopolnil na Ravnah na Koroškem so se tudi zavzeli, naj bi v občinah ustanovili posebne koordinacijske komisije, sestavljene iz predstavnikov občinskih skupščin in občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij – na Ravnah na Koroškem so to že storili – ki bodo usmerjale in spremljale akcijo uveljavljanja ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij. Priprave na uresničevanje ustavnih dopolnil pa bi bilo treba na Koroškem pospešiti predvsem v večjih integriranih delovnih skupnostih, kjer je treba z ustanovitvijo temeljnih organizacij združenega dela zagotoviti jasne ekonomske in družbenopolitične odnose v okviru združenih podjetij. Koncentracija sredstev v delovnih organizacijah, kjer bo več temeljnih organizacij združenega dela, pa bi morala dosledno temeljiti na solidarnostnem načelu ter na skupnih razvojnih programih. V vseh sredinah si je treba prizadevati za gospodarsko stabilizacijo, saj gospodarska nestabilnost negativno vpliva tudi na uresničevanje ustavnih dopolnil, so menili udeleženci ravenskega posvetovanja.

(Ma)

Izobraževanje zaposlenih

Kmalu združenje izobraževalnih centrov

Od sprejema zakona o delovnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, je minilo že več kot leto dni. V roku dveh let po sprejemu zakona naj bi se te izobraževalne ustanove verificirale pri Republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo.

Čeprav se ta rok hitro približuje – za verifikacijo pa je potrebno ustvariti vrsto pogojev (kadrovskih, materialnih in dr.), je doslej le malo organizacij resneje začelo postopek za verifikacijo. Nekoliko bolje so se tega lotile delovske univerze. Doslej sta verificirani dve, v večini občin pa so že imenovane komisije, ki pripravljajo vso potrebno dokumentacijo in predloge za verifikacijo. Manjši odziv pa je v delovnih organizacijah, od koder se celo čujejo glasovi, da se nekateri močnejši izobraževalni centri ne nameravajo verificirati. Vzroki za tak odnos oziroma stališča delovnih organizacij nam niso poznani, a med njimi je prav gotovo tudi nepoznavanje ali nerazumevanje vloge delovnih organizacijah pri izobraževanju, nesporazum o tem, kaj je tako imenovano interno in kaj verificirano izobraževanje. Nedvomno se nam prav ob verifikaciji izobraževalnih centrov maščuje dolgoletno zanemarjanje tega področja, ko praktično nihče v republiki ni skrbel za strokovno, organizacijsko in kadrovsko rast teh organizacij, tako da so se morale delovne organizacije in njihove izobraževalne službe znajti same in iskati vsaka zase najustreznejše rešitve. Takšna pot pri izgrajevanju tako zahtevnega, novega sistema, pa je ne le zelo težavna, temveč tudi draga in počasna.

Delavci, ki delajo v izobraževalnih centrih, so zato večkrat izrazili željo in zahtevo, da se tesneje povežejo med seboj. Ob izidu zakona, ki predvideva samoupravno združenje teh organizacij in daje takim združenjem tudi določene pristojnosti in naloge, je ponovno vznikla ideja o ustanovitvi združenja izobraževalnih centrov Slovenije. Iniciativni odbor, ki je bil izvoljen že lani na področnih posvetih izobraževalnih centrov, je pripravil prvi predlog statuta združenja, ki ga bo v začetku maja s posebnim pismom, v katerem bodo podrobneje obravnavane naloge združenja, poslal vsem večjim delovnim organizacijam. Obenem s pismom pa bo poslal tudi pristopne izjave, s katerimi naj bi se izobraževalni centri izjasnili, da pristopajo v to samoupravno zvezo. Lahko torej pričakujemo, da bo novo združenje kmalu ustanovljeno in da bo s svojo dejavnostjo prispevalo k temu, da se bodo mnogi odprti problemi izobraževanja zaposlenih hitreje in uspešneje razreševali.

T. B.

Utemeljen odlog

Zakoniti rok, v katerem bi si morali učitelji osnovnih šol oziroma učitelji srednjih šol in vzgojitelji v domovih pridobiti ustrezno izobrazbo, poteče 27. decembra oziroma 16. maja letos.

Ko smo sprejeli ustrezna zakona, precej časa temu ni sledila organizirana akcija za pomoč učiteljem – izrednim študentom. Prevladovalo je mnenje, da je pridobitev ustrezne izobrazbe zgolj zasebna stvar učiteljev. Šele zadnji dve leti lahko govorimo o učinkovitejši pomoči učiteljem pri študiju.

Danes ugotavljajo, da se je v izredni študij vključilo 70 % osnovnošolskih učiteljev, 71 % vzgojiteljev v domovih in žal komaj 54 % učiteljev srednjih šol, ki so si dolžni pridobiti ustrezno izobrazbo. Približno polovica osnovnošolskih učiteljev, ki študirajo, ima za seboj že polovico izpitov in prav toliko jih optimistično napoveduje, da bodo že letos diplomirali, dobra tretjina njih pa napoveduje, da bodo diplomirali prihodnje leto. Po presoji kadrovskih šol jih bo večina diplomirala do konca šolskega leta 73/74. Od učiteljev srednjih šol, ki študirajo večji del na visokih šolah, jih 70 % že ima za seboj polovico izpitov. Seveda pa je zlasti na poklicnih šolah zelo visok odstotek tistih, ki se študija sploh niso lotili.

Zdaj, ko se približuje iztek roka za pridobitev ustrezne izobrazbe, ne bi smeli spregledati realnega stanja. Redni dotok kadra iz kadrovskih šol je preskromen, da bi lahko računali s tem, da bi z mladimi diplomanti zasedli neustrezno zasedena delovna mesta; upoštevati moramo dejstvo, da dve tretjini slovenskega učiteljstva tvorijo žene, ki pa si težje ustvarjajo pogoje za izredni študij; končno je treba upoštevati, da je bila družbena akcija za pomoč učiteljem – izrednim študentom precej v zamudi. Dogovoriti se bo torej treba za zakonite olajšave, ki pa seveda nikakor ne smejo destimulirati tistih, ki že resno študirajo, pa tudi ne smejo zmanjšati posledic za vse tiste, ki se študija niso lotili.

Izvršni odbor bo predlagal skupščini Izobraževalne skupnosti SRS, da se zavzame za sprejetje dopolnitev zakona o osnovni šoli in zakona o srednji šoli. S temi zakonskimi dopolnitvami bi morali predvsem zadolžiti šole, da pomagajo učiteljem pri njihovem izrednem študiju in da jim ne nalagajo povečane učne obveznosti. Na svojih sedanjih delovnih mestih naj bi ostali osnovnošolski učitelji brez ustrezne izobrazbe, ki so že vsaj 15 let na enakem delovnem mestu. Ta olajšava bi omogočila, da bi ostalo na sedanjih delovnih mestih ca 320 starejših učiteljev, izkušenih praktikov. Isto naj bi omogočili pod pogojem, da jim manjka le ena stopnja izobrazbe, učiteljem srednjih šol in vzgojiteljem. Imeti bi morali vsaj 15 let vzgojno-izobraževalne prakse, učitelji strokovno-teoretičnih predmetov pa vsaj 15 let delovne dobe. Na ta način bi ostalo na sedanjih delovnih mestih okoli 150 učiteljev srednjih šol in vzgojiteljev, starejših izkušenih praktikov.

Dopolnilni zakon pa naj bi omogočal vsem tistim, ki že izredno študirajo in imajo za seboj vsaj tretjino izpitov, da diplomirajo najkasneje do konca šolskega leta 74/75. Rok naj bi jim podaljšali za tri leta, v katerih bi lahko diplomirali torej res vsi, ki so se študija lotili. Tega nihče ne bi smel tolmačiti kot odstopanje od začrtane kadrovske politike, marveč kot obračun s stvarnostjo in kot izraz poštenega odnosa do prosvetnih delavcev, pred katere je družba postavila tako ostre izobrazbene zahteve kot nemara pred nobeno drugo poklicno grupacijo.

S. G.

Za kakšen socializem ste, tovariši?

V javnosti še ni izzvenel ogorčeni protest zoper nesmisel zveznega predpisa o obveznem 30 % denarnem pologu pri sleherni naložbi za izobraževanje, kulturo, ko iz Beograda prihaja mnogo hujša vest.

Zvezna skupščina naj bi po hitrem postopku sprejela zakon, s katerim bi prepovedali naložbe bančnih sredstev v infrastrukturo. Zanjo se družbenopolitične in samoupravne skupnosti ne bi smele več zadolževati. Za investicije v infrastrukturo naj bi poslej zbirali sredstva le iz davkov in javnih posojil. V zakonu sta zvezna sekretarja za gospodarstvo in finance določena, da povesta, kateri so tisti objekti infrastrukture. In povedala sta: ceste, šolstvo, zdravstvo, znanstveno-raziskovalne institucije.

Pa smo res napredovali! Včasih so ta našteta področja družbenih dejavnosti prištevali k negospodarstvu, zdaj naenkrat pa sodijo kar med infrastrukturo!

Jasno je, da se je takemu zakonu treba odločno upreti. Tiste, ki so predložili tak administrativni ukrep, pa je potrebno glasno vprašati, na kakšen socializem je tak ukrep naravnan: brez šolstva, brez otroškega varstva, brez znanosti? Ali misli jugoslovanska družba graditi socializem brez kadra?

S svojim odločnim odporom do takega zakona bosta zvezno skupščino in njene poslance pismeno obvestila Izobraževalna skupnost SRS in Republiška skupnost otroškega varstva. In če zopet ne bo nič pomagalo, ali ne kaže, da svojo nemoč, ki se je pokazala že v razpravi o 30 % obveznem pologu, enkrat odločneje pokaže tudi zvezni prosvetno-kulturni zbor, če ne gre drugače, tudi z odstopom!

Razume se zahteve, da nihče v Jugoslaviji ne sme investirati iz nelikvidnih sredstev. Toda pravi nesmisel so družbeni ukrepi, s katerimi bi jemali iz rok n. pr. izobraževanju in otroškemu varstvu še tisto malo sredstev, ki jim jih družba ta čas lahko zagotavlja. Ali res še kdo verjame da je možno inflacijo v Jugoslaviji ustaviti s tem, da preprečimo izgradnjo vsake, še tako potrebne šole ali vrtca?

-g

Prvo srečanje zasavskih vajencev

Kaže, da je pobuda zasavskega Rudarskega šolskega centra Zasavskih premogovnikov, da bi trajneje navezali stike in sodelovanje z gojenci in vajenci poklicnih in strokovnih šol v Zasavju, naletela na velik odmev in da bodo te oblike medsebojnega spoznavanja postale tradicionalne

Najbrž je povsem resnična trditev, da premalo poznamo probleme vajenske mladine, da zelo malo vemo o tem, kako se učijo, kaj jim povzroča take ali drugačne težave, kakšne so njihove kulturne in druge potrebe? Res je tudi, da so največkrat prepuščeni samim sebi in da redko karkoli zvemo o njih. Velikokrat so upravičene njihove trditve, da predolgo odlašamo z nekaterimi sistemskimi in drugimi rešitvami, da je njihov teoretični pouk še zmeraj neustrezen ali pa da v praktičnem delu opravljajo vse drugo, samo tega ne, kar bi morali. V Zasavju šele zadnji čas posvečajo odprtim vprašanjem vajencev in gojencev strokovnih in poklicnih šol nekoliko širšo skrb. Ob tem je prišla v ospredje tudi ugotovitev, da so premalo seznanjeni z družbenim dogajanjem, da so nekoliko odmaknjeni od njega in še marsikaj drugega.

V zvezi s tem je bilo nedavno prvo srečanje vajenske mladine Zasavja v Kisovcu pri Zagorju zelo poučno. Pokazalo je, da si mladi želijo takšnih oblik spoznavanja in seznanjanja, da si imajo dosti drug drugemu povedati, pa tudi pokazati družbeni skupnosti, kaj delajo, s čim se ukvarjajo v prostem času in kaj pričakujejo od nje. Žal, je slabo vreme preprečilo, da bi se zbrali na zborovanju na prostem. Kljub temu pa so v dvorani kulturnega društva v Kisovcu pokazali, da se tudi kulturno udejstvujejo, kasneje pa, ko so se pomerili na igrišču internata rudarskega šolskega centra, da so vneti športniki.

Prvo srečanje zasavske vajenske mladine pa je obenem pokazalo, da bi morala predvsem zagorska kulturna in prosvetna društva v prihodnje računati na kulturno udejstvovanje bodočih kvalificiranih delavcev in jim pomagati, da bi se po šolanju še aktivneje vključili bodisi v pevske zbore, igralske družine, folklorne in druge skupine. Med vajenci in gojenci je namreč precejšnje zanimanje za te oblike udejstvovanja in napak bi bilo, če bi društva pozabila navezati stike z njimi in jih pridobiti za to, da bi po končanem šolanju postali aktivni amaterji. To pa seveda velja tudi za športne in telesnovzgojne organizacije, ker je med vajenci zelo veliko zanimanja za športno udejstvovanje.

–m–

Doklej še lahko traja čarovnija, da z malo znanja toliko ustvarimo

Poročali smo že, da je bila 4. maja skupna seja predsedstev RS Zveze sindikatov Slovenije in RK Zveze mladine Slovenije o osnovnem splošnem izobraževanju zaposlenih in družbeno-političnem izobraževanju in usposabljanju delavcev. Na videz dve različni vprašanji, pa vendar, kot je dejal Ivo Tavčar: TAKŠNO ALI DRUGAČNO ZNANJE JE NAVSEZADNJE ENO SAMO VPRAŠANJE

V redakciji naše poročevalke Sonje Gašperšič s te skupne seje objavljamo izvlečke iz najzanimivejših razprav. Pretežni del razprave je bil osredotočen na rezultate, ki jih daje naš osnovnošolski sistem, odkoder izhajajo najrazličnejše posledice za človeka, ki se vključuje v življenje in proizvodnjo, kot je dejal predsednik Tone Kropušek.

TONE KROPUŠEK:

Le kako nam uspeva?

„. . . Okrog 100.000 zaposlenih Slovencev in pretežni del sezonskih delavcev, ki so zaposleni v Sloveniji, nima zaključene osnovnošolske izobrazbe. To ni le slovenski problem, to je nacionalni škandal z neslutenimi socialnimi, ekonomskimi in kulturnimi posledicami za nadaljnji razvoj slovenske nacije.

Smo neke vrste umetniki, da s tako nizko kvalifikacijsko strukturo ustvarjamo čez tisoč dolarjev narodnega dohodka. Drugo vprašanje je, kako dolgo bomo s to prakso še lahko nadaljevali. Evropa že stopa čez prag tehnološke revolucije, mi pa še vedno stojimo pred vrati. Vprašati se moramo, koliko časa bomo tako lahko še sledili normalnemu razvoju civilizacije. Temeljni problem in glavna zavora nadaljnega razvoja Slovenije je pomanjkanje znanja, sposobnosti in kadrov, ne pa pomanjkanje kapitala. Če tega problema ne razrešimo, se bomo razvili v družbo velikih apetitov, pa vse manjših možnosti. V določenem smislu smo politično zrevolucionirana družba, a bomo – če se vse tako nadaljuje – kar naenkrat politično zrevolucionirani v materialni in duhovni revščini. To lahko privede do neslutenih konflikotov za naš socialistični razvoj in napredek slovenskega naroda . . .

. . . Ali temeljne izobraževalne skupnosti sploh resno razmišljajo o problemu osnovnega izobraževanja odraslih? Najbrž ne. Zato moramo doseči, da bodo temeljne izobraževalne skupnosti planirale tudi osnovno izobraževanje odraslih in namenile del svojih sredstev v ta namen. Če bodo morali delovni ljudje zato dati kak odstotek več za izobraževanje, bomo sindikati prvi prepričevali delavce, naj pomagajo pri zagotavljanju sredstev za osnovnošolsko izobraževanje vseh, ki se vključijo v naš proizvodni proces. Tudi delovna organizacija ne more biti neprizadeta do tistih, ki nimajo dokončane osnovne šole. V proizvodni proces smo dolžni vključevati tudi take ljudi, ki niso dokončali osnovnega šolanja. Za delovno organizacijo pa to pomeni obvezo, da v določenem času organizira tak sistem izobraževanja, ki bo delavcem omogočil dopolnitev osnovnega znanja . . .“

Obvezna razsodba

Glasno in odločno je treba povedati, je dejal Ivo Tavčar, da mora biti osnovno izobraževanje za delavce enako obravnavano kot izobraževanje v rednem šolstvu. In da mora biti za delavce brezplačno, če seveda pri tem odštejemo njihov simbolični prispevek k redoljubju, kakor bi lahko rekli tistim zneskom, ki bi jih dopustno lahko predpisovali kot finančni prispevek delavcev. Ob tem namreč ne gre več samo za stališče nekoga, v tem primeru sindikatov, ki ga lahko upoštevajo ali ne. Opozoriti je treba navsezadnje na odločitev ustavnega sodišča Jugoslavije, ki je o tem vprašanju že izreklo svojo obvezno razsodbo.

ZVONE FILIPOVIČ:

VEČJA MOTIVIRANOST ZA IZOBRAŽEVANJE

„. . . Zlasti si moramo prizadevati, da bodo mladi delavci brez dokončane osnovne šole bolj kot doslej motivirani za splošno izobraževanje. Moramo odpirati možnosti za nadaljnje izobraževanje vsakomur, ki ga usmerjamo v osnovno splošno izobraževanje, s čimer bomo najbolj pripomogli k motiviranosti za izobraževanje. Izboljšati moramo tudi vse druge pogoje, ki prav tako vplivajo na motiviranost delavcev za izobraževanje. V okviru teh pogojev so mišljeni zlasti pogoji za učenje (izmene, dopusti itd.). Delovne organizacije bi morale nujno imeti izdelane načrte splošnega izobraževanja svojih zaposlenih kakor tudi načrte poklicne perspektive teh delavcev . . .“

„Ugotavljamo veliko pomanjkljivosti v osnovnem splošnem in družbenem izobraževanju mlade generacije, je dejal na skupni seji ZVONE FILIPOVIČ, četudi istočasno ugotavljamo, da ima mlada generacija precejšnje možnosti za nadaljnje dodajanje znanj in ima tudi večji interes za nadaljnje izobraževanje.“ Na sliki: Učenci Gradbenega šolskega centra v Ljubljani pri praktičnem pouku

IVO TAVČAR:

Eno so pravice, drugo so možnosti

„. . . Po podatkih, starih pet let, novejših pač ni, je bilo v Sloveniji 38,2 % vseh zaposlenih (189.807) brez končane osnovne šole. Od tega pa je kar 53 % delavcev mlajših od 35 let. Ali ni to res zaskrbljujoč podatek?

Sindikati so o tem vprašanju že večkrat razpravljali in pred dobrimi šestimi leti sprejeli tudi posebne sklepe z nadrobnimi navodili, kaj bi bilo treba storiti. Žal od takrat ni bilo večjega izboljšanja in položaj je v bistvu še vedno tak, kot je bil. Niti se ni dosti zmanjšal osip v osnovni šoli, saj je od šolskega leta 65/66 do 69/70 padel komaj za 0,3 %. Njanovejši podatki za lansko leto kažejo znaten premik, saj se je lani zmanjšal osip za 4,6 %. Ta uspeh lahko štejemo za obetajoče znamenje. V zadnjih šestih letih se tudi ni veliko povečal vpis v šole za odrasle, močan dotok delavcev iz drugih republik pa je nedvomno še poslabšal izobrazbeno raven zaposlenih. Tak zastoj – če izvzamemo zadnje leto – je nedvomno dovolj tehten razlog, da vprašanje znova z vso težo postavimo na dnevni red. Zlasti zdaj, ko pravimo, naj delavec vse bolj neposredno upravlja zadeve svoje delovne organizacije in tudi širše skupnosti. Ustava že sedaj daje in še več pravic bo dala delavcem pri upravljanju družbe, toda eno so pravice, drugo so možnosti. In kakšne so možnosti delavca za upravljanje, če nima niti osnovne šole? . . .

. . . Zavod za šolstvo nam je poslal gradivo s predlogi ukrepov za izboljšanje učnih uspehov v osnovni šoli, ali niso ti predlogi preveč pisani na tuj naslov? Naloge, ki jih sebi zastavlja, pa so premalo določene in odločne . . . Kaj naj rečemo n. pr. na tisto ugotovitev, da se z novim predmetnikom in učnim načrtom ne bo v bistvu spremenila struktura in koncepcija osnovne šole, da pa Pedagoški institut pripravlja raziskovalni načrt, ki naj bi bil uresničen do 1985. leta in v katerega bo zajel tudi osnovno šolo. Tako pravijo, naj bi prišli do predloga obveznega šolanja, ki bo ustrezal našim družbenim potrebam. Bojim se, da čas ne bo čakal na nas in še manj nanje . . .“

VLADO VODOPIVEC:

Osip kot pedagoški problem

„. . . Škoda, da današnji seji ne prisostvuje več predstavnikov šolstva, zlasti Zavoda za šolstvo, ki je dal poročilo o vzrokih osipa, perspektivi in odpravljanju osipa. Podatki v poročilu so realni, vendar imam vtis, da ugotovitev iz poročila, da je taka situacija še za nekaj časa objektivno nujna in jo je treba pričakovati, ne bi smela povzročiti, da na tem področju ne bi delali za izboljšanje stanja.

Nisem pripravljen sprejeti vseh perspektiv o odpravljanju osipa, saj so vendar v svetu že znane metode za odpravljanje osipa, to je metode, s katerimi odpravljajo socialne razlike, ki povzročajo zaostajanje nekaterih in hitrejše napredovanje drugih. Vemo, da je osip zaradi psihičnih in fizičnih defektov otrok poseben problem, ki terja posebna finančna sredstva, posebno strokovno osebje itd., vendar to ni tisti osip, za katerega gre v tem primeru. Tisti objektivno pogojeni osip je le malenkosten, seveda pa mu je treba posvetiti tudi vso pozornost. Osip zaradi socialnih razlik, osip, ki nastaja zaradi razlik znanja, ki ga otroci prinesejo iz različno intelektualno razvitega okolja, ta osip pa je možno odpravljati. In ta osip ni vedno zgolj materialno pogojen, ampak je pedagoški problem.

Individualizacija pouka v šoli je tisto že dovolj uspešno in v praksi preizkušeno sredstvo, s katerim se premagujejo socialne razlike in ustvarjajo enake startne možnosti otrok, ki končajo določeno stopnjo šolanja. O enakih startnih možnostih ni mogoče govoriti takrat, kadar v šoli vlada konkurenca med otroci iz različnih družin, s starši z različno izobrazbo. Gre za metode učenja. To je čisto posebna tehnika šolanja, ki terja popolnoma drug način šolskega pouka, kot je pri nas, terja veliko večjo kreativnost. Ta metoda terja, da se učitelj odlepi od prastarih tirnic in načina pouka, v katerem so za učitelja vsi učenci popolnoma enaki ne glede na to, od kod so prišli. Zato učitelj graja tiste, ki so slabši in hvali tiste, ki so boljši ne oziraje se na vzroke za te razlike.

Ta problem je tak, da njegova razrešitev ne terja 15-letnega študija ali radikalne in dolgotrajne spremembe v šolanju učnega kadra, ampak se te metode lahko začno uveljavljati takoj . . .“

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE POSTREŽBE, ZMERNIH CEN, POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

ŽIVKO PREGELJ:

V SLOVENIJI SE MORAMO DOGOVORITI

„. . . Nedvomumno moramo zahtevati od vseh enajstih pristojnih republiških institucij, da se dogovorijo in ugotovijo, koliko osnovno izobraževanje družbo stane, kakšne so možne variante za to, da si pridobe osnovno izobrazbo tudi vsi že zaposleni. Strinjam se, naj bodo nosilci osnovnega izobraževanja tudi za odrasle temeljne izobraževalne skupnosti. Očitno pa je potrebna tudi v tem pogledu jasna nacionalna politika in na njej zasnovana politična bitka, v kateri se bomo z delavskim razredom dogovorili morda tudi za kakšen dodaten dinar za reševanje te problematike.

Upoštevati moramo realnost in se zavedati, da ljudje ne bodo kar tako zainteresirani za osnovno izobraževanje. Potrebno bo veliko naporov tudi subjektivnih sil. V to akcijo se bodo morale vključiti vse delovne organizacije. Tam bo treba napraviti spiske ljudi, ki nimajo dokončane osnovne šole in jih pridobiti za to, da osnovno šolo končajo . . .“

●●

ALFRED VOH:

AKCIJA MED NEZAPOSLENO MLADINO

„. . . Kljub temu, da naša pozornost ta čas velja predvsem izobraževanju zaposlenih, bi morali sprejeti tudi določena stališča o izobraževanju nezaposlene mladine in delavcev, ki so prijavljeni pri zavodih za zaposlovanje. Potrebna bi bila skupna akcija z zavodi za zaposlovanje in še nekaterimi drugimi institucijami. Ta del mladine, ki je še nezaposlen, ne pozna niti trenutnih možnosti za svoje dopolnilno izobraževanje . . .“

●●

MILKA VERBIČ:

KDO SO ODGOVORNI?

„. . . Končno smo se odlepili od ugotavljanja neustrezne strukture študentov na fakultetah in se obrnili k osnovni šoli, vendar zdaj zaradi preobremenjenosti s podatki ne vidimo izhoda. Zato je ob zaključnem dokumentu naše skupne seje, ki mora postati osnova naše akcije, treba poudariti zlasti dve dimenziji:

Posegamo v razmere, ki so nastale zaradi neurejenega in zanemarjenega področja izobraževanja, in ti posegi morajo biti nedvomno kratkoročnega značaja, če želimo, da bi drugi del, to je poseg v obstoječe sistemske rešitve na področju celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema imel svoj smisel. Določiti bi morali tudi, kdo je odgovoren za to, da se na področju splošnega vzgojno-izobraževalnega procesa dosežejo premiki . . .“

BREST
POHIŠTVO

● **TILKA BLAHA:**

DRUGAČNO IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH

„. . . Izdelati bi morali zelo konkretne načrte, kdaj in koliko ljudi bomo vključili v oblike osnovnega splošnega in družbenega izobraževanja. Tak načrt bi morala izdelati sleherna delovna organizacija. Zelo važno je tudi, da bodo to nalogo delovne organizacije sprejele kot eno najpomembnejših nalog svojega ekonomskega in samoupravnega razvoja in ne kot neko formalno politično nalogo.

Kot pri redni osnovni šoli se tudi pri izobraževanju odraslih postavlja problem vsebine, sistema, organizacije in metodologije izobraževanja. V klasične osnovnošolske oddelke za odrasle ne bomo v večji meri dobili niti delavcev niti delovne organizacije ne bodo motivirane za takšno programsko in organizacijsko usmeritev osnovne šole za odrasle. Zato moramo vsebino in cilj tega izobraževanja uskladiti z zahtevami, željami in potrebami delavcev in delovnih organizacij, izhajajoč iz dejstva, da je zaposleni delavec vendarle v drugačnem položaju kot otrok. Odraslim je treba dati osnovno splošno izobrazbo z več sodobnimi znanji iz naravoslovja in družboslovja. Namesto po razredih naj se izobraževanje organizira po sistemu tečajev za skupine predmetov oziroma za posamezne predmete. Metoda izobraževanja delavcev bi morala v večji meri upoštevati življenjske izkušnje zaposlenih, bolj upoštevati sposobnost samostojnega dela in možnost, da se v času šolanja pridobljena znanja čim hitreje uporabijo tudi v praksi . . .“

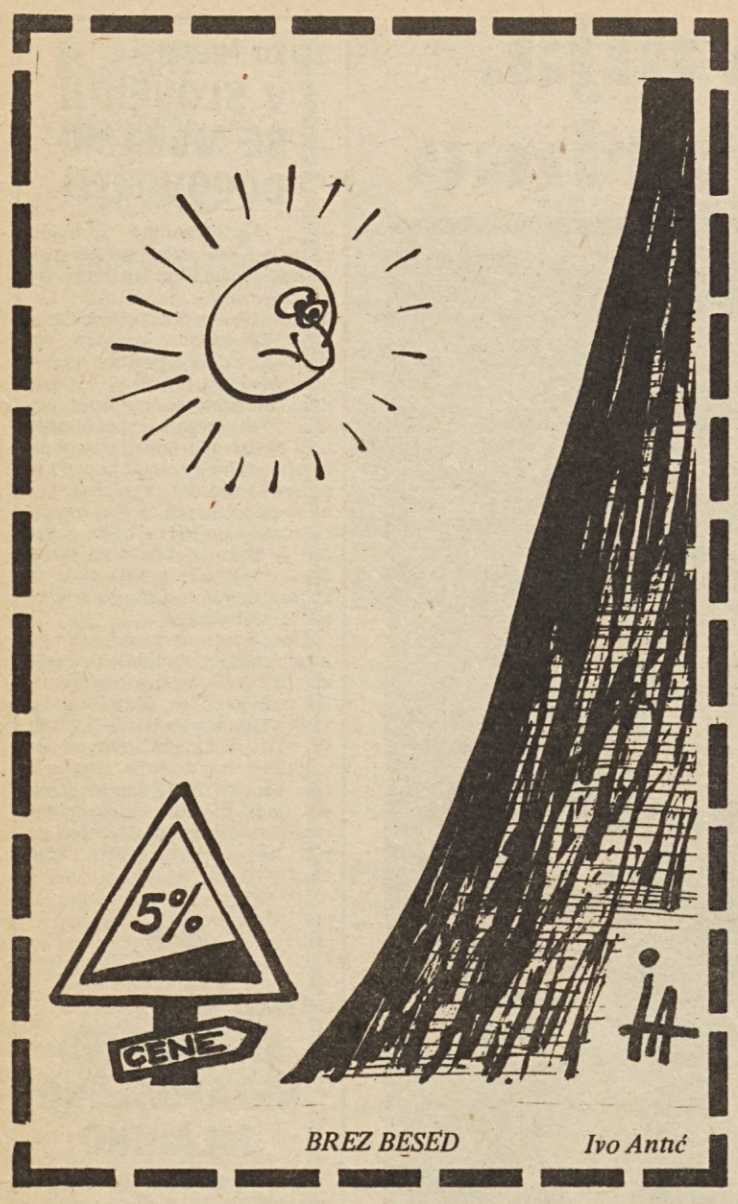

BREZ BESED *Ivo Antić*

Rudarjev primanjkuje

Štirimesečna proizvodnja v velenjskem rudniku lignita zaostaja za planom, saj so v jamah zaposlovali 100 rudarjev manj, kot je bilo predvideno ● Čedalje manj ljudi se odloča za rudarski poklic ● Kljub vsemu so nakopali že več kot milijon ton premoga

V aprilu so velenjski rudarji nakopali 301.000 ton lignita, v prvih štirih mesecih letos pa skupaj že 1,255.000 ton lignita. Dosežki velenjskih rudarjev malenkostno zaostajajo za planskimi predvidevanji, ker za letos načrtujejo rekordni izkop lignita. Do konca aprila so v velenjskem premogovniku nakopali 9000 ton lignita manj, kot so ga bili v enakem razdobju lanskega leta. Zaostajanje proizvodnje za planskimi predvidevanji v prvih mesecih tega leta v Rudniku lignita Velenje je posledica pomanjkanja rudarjev. V jamah velenjskega premogovnika dela najmanj 100 rudarjev manj, kot bi jih sicer rabili za predvideno proizvodnjo lignita. Računati je mogoče, da pridobijo dnevno zaradi pomanjkanja rudarjev najmanj 1500 ton lignita manj, kot bi ga sicer lahko, oziroma da je bila v prvih štirih mesecih zaradi pomanjkanja delovne sile izgubljena proizvodnja najmanj 100.000 ton lignita.

Podobno kot v drugih premogovnikih ugotavljajo tudi v Velenju, da se odloča vse manj ljudi za rudarski poklic, in sicer zaradi napornega dela v izjemnih pogojih, prav tako pa tudi zategadelj, ker so za te pogoje dela osebni dohodki zaposlenih še zmeraj prenizki. V Rudniku lignita Velenje znašajo v letošnjem letu poprečni osebni dohodki za 184 delovnih ur le 1830 dinarjev na zaposlenega na mesec.

(vš)

Premalo dogovorov

V zadnjem času se ponekod v Sloveniji spet srečujemo s protestnimi prekinitvami dela, ki trajajo navadno po nekaj ur, ponekod pa sodeluje v njih tudi več delovnih izmen. Da bi delavci lahko izrazili svoje želje, predloge in zahteve, uporabljajo tudi druge oblike protesta med delom. Tako na primer zahtevajo takojšen sklic sestanka obrata, vodstva sindikata, samoupravnega organa, ali pa terjajo, naj pridejo mednje vodilni in jih informirajo o tem ali onem vprašanju.

Ena izmed značilnosti takšnih pritiskov na vodstva delovnih organizacij je, da prihaja do zaostritve tudi v delovnih organizacijah, ki jih sicer ne tare težavni materialni položaj. V takšnih delovnih organizacijah prihaja do spopadov med silami tehnokratizma in birokratizma ter samoupravljanjem. Ponekod je čutiti celo odpor proti konkretnemu uveljavljanju ustavnih amandmajev v velikih združenih podjetjih, ki imajo svoje obrate na različnih področjih republike in države. Niso osamljeni primeri, da so delavci v takšnih obratih povsem brez samoupravnih pravic. Zato se subjektivni dejavniki, zlasti sindikati in ZK, bojujejo za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela povsod, kjer imajo za to primerne pogoje.

Neposreden povod za tako resne konflikte v delovnih organizacijah, kot so prekinitve dela, pa so vendarle: materialni položaj delavcev in nepravočasno izplačevanje osebnih dohodkov, razponi v osebnih dohodkih, zatem pogoji pridobivanja dohodka, pojavi odtujevanja dohodka, slabosti v organizaciji dela, kršenje samoupravnih pravic ter slabo poslovanje delovne organizacije.

Številne analize pričajo, da še vedno odločajo o pogojih, sredstvih in rezultatih dela v delovnih organizacijah ozki krogi zaposlenih. Niti delavci niti člani samoupravnih organov nimajo celovitega pregleda nad bilanco sredstev, predvsem pa ne nad obveznostmi delovne organizacije. Marsikakšno protestno prekinitev dela bi torej lahko preprečila že sama javnost dela samoupravnih organov in strokovnih vodstev podjetij in pravočasno in demokratično dogovarjanje strokovnih vodstev z delavci o skupnih problemih.

V. B.

NOVA SEPARACIJA GRAMOZA

Delavska skupnost Vodne skupnosti Savinja „NIVO" Celje je pred kratkim dosegla pomemben delovni uspeh. V vasi Vrbje pri Žalcu je namreč začela obratovati mokra separacija za pridobivanje betonskih agregatov in tamponskega materiala. Separacija, ki bo dajala na uro okrog 40 kubikov najfinejših materialov, je veljala to podjetje preko 200 starih milijonov dinarjev.

Pridobitev je pomembna za celotno gradbeništvo v celjski regiji. Posebej še zato, ker ne bo potrebno teh materialov voziti iz dravskega območja in ljubljanske kotline. Separacija bo s svojimi 50.000 kubiki v eni izmeni zadovoljevala potrebe gradbeništva in drugih porabnikov.

Inženiring za to separacijo so imeli mehanični obrati podjetja Slovenija ceste iz Ljubljane. Pomagal pa je tudi Zavod za raziskavo materiala iz Ljubljane. Gradbena dela na separaciji so opravili delavci gradbene operative vodne skupnosti, strojno opremo pa je izdelala Strojna tovarna iz Trbovelj.

M. B.

Če ne bo lesa, ne bo premoga

Sedanje težave v preskrbi z lesom lahko ogrozijo redno gospodarjenje v Zasavskih premogovnikih ● Tudi v lesnopredelovalni industriji SVEA v Zagorju nimajo dovolj zalog bukovine

Preskrba z lesom je že precej časa Ahilova peta v nekaterih naših lesno-predelovalnih podjetjih in tovarnah za kvalitetnejšo predelavo, s temi težavami pa se občasno srečujejo tudi v zasavskih rudnikih, ki so med velikimi potrošniki te surovine, saj je porabijo na leto okoli 25.000 kubikov. Letos so se težave zaradi pomanjkanja lesa še bolj zaostrile, saj so v podjetju sklenili pogodbo o dobavah tega materiala samo za eno tretjino potrebnih količin.

Najbolj pa so v zasavskih premogovniki nejevoljni, ker morajo namesto jamskega lesa, ki ga ni dovolj, kupovati druge, bolj kakovostne vrste lesa, ki pa so to samo po imenu, dejansko pa ne ustrezajo normativom po JUS. Podoba je, da na ta način gozdna gospodarstva umetno maličijo sklep o zamrznenju cen in si na ta račun ustvarjajo večji dohodek, zasavski rudarji pa ugotavljajo čedalje večje materialne stroške pri nabavi lesa, to pa seveda zmanjšuje ekonomičnost njihovega gospodarjenja in jih postavlja še pred večje preizkušnje.

Da ne bi govorili o rokavicah, za ilustracijo nekaj dejstev. Od okoli 4060 kubikov dobavljenega lesa v prvih treh letošnjih mesecih so morali v tem podjetju „kupiti" kar 877 kubikov drogov, okoli 100 kubikov celuloznega lesa in celo 117 kubikov tako imenovanih bunarskih smotk. Gre za les, ki je seveda znatno dražji, kot jamski, dejansko pa ne ustreza tej kategorizaciji ali pa samo v omejenih količinah. Zavoljo tega se je cena kupljenega lesa v prvem četrtletju v zasavskih premogovnikih povečala poprečno za 12 %. Ni si težko predstavljati, kako bo to vplivalo na ustvarjen dohodek ali ostanek dohodka. Kot vsaka delovna organizacija so tudi v tem podjetju v finančni načrt za letos vnesli postavko materialnih izdatkov, med katerimi je seveda najbolj bistvena poraba lesa. Če bi morali v podjetju tudi v naslednjih mesecih namesto jamskega lesa kupovati bolj „kakovosten les", bi to neugodno vplivalo na končni rezultat in učinek poslovanja ob zaključku leta 1972.

Po drugi strani pa so v zasavskih premogovnikih pravzaprav brez moči, da bi kakor koli vplivali na razmere v preskrbi z lesom, saj se utegne zgoditi, da bi jim gozdna gospodarstva prenehala dobavljati les, kajti doslej so sklenili pogodbe samo za slabo tretjino potrebnih količin tega materiala. Brez lesa pa je pridobivanje premoga nemogoče in v podjetju vedo, v kolikšnih težavah so se znašli predlani, ko so zaloge lesa tako pošle, da so ga imeli samo še za nekajdnevno proizvodnjo premoga. S tem seveda nihče ne zanika, da gozdna gospodarstva kasneje niso storila vse, da bi vsaj deloma zadovoljila potrebe po lesu v tem podjetju, ni pa seveda prijetno gospodariti iz rok v usta, kajti proizvodnje v jamah seveda ni mogoče ustaviti čez noč in čez nekaj dni nadaljevati z njo.

Vsekakor bi morali tudi na tem področju napraviti red. V zvezi s tem je menda umestna pripomba, pravzaprav zahteva krške tovarne celuloze, da ne bi smeli dovoliti graditve novih tovarn iveric, zaradi znanih razmer v gozdnem gospodarstvu, ko nam že in nam bo še bolj primanjkovalo lesa za sečnjo. Gozdovi so pač dobrina, ki je ni mogoče neomejeno izkoriščati, ne da bi v zadostni meri poskrbeli za nov prirast. Po drugi strani pa seveda ne bi smeli dovoliti, da bi na vrat na nos gradili nove tovarne, obstoječe pa prepustili negotovi usodi v preskrbi z lesom.

–m–

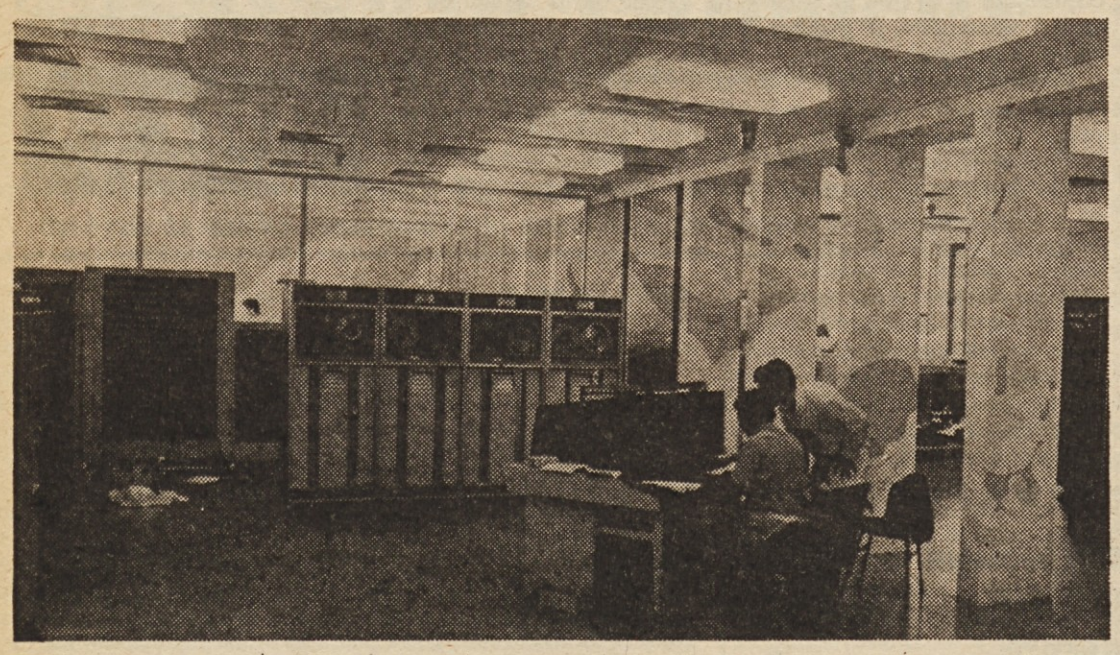

Te dni montirajo v republiškem računskem centru v Ljubljani nov elektronski računalnik CDC CYBER 70, ki bo trenutno največji v Jugoslaviji in morda celo v vzhodni Evropi. Novi računalnik bo imel znatno večje sposobnosti od starega CDC 3300, ki trenutno še dela v Stegnah. Novega namreč montirajo v novi stavbi poleg Instituta Jožef Stefan. Če primerjamo novi računalnik s starim, nam že nekaj številk pove, koliko več in bolj zahtevnih nalog bo sposoben opravljati. V centralnem spominu starega je prostora za 131.000 znakov, v novem za 650.000. V spominu na diskih 16 milijonov pri starem in kar 422 milijonov pri novem. Stari ima štiri magnetne postaje, novi osem. Stari lahko dela le en program, medtem ko novi lahko dela osem programov naenkrat. Pomembna prednost novega računalnika je še, da bo imel osem daljinskih priključkov. – CDC CYBER 70 je proizvod ameriške firme CONTROL DATA in je veljal 2,5 milijona dolarjev.

Obup in negotovost

Kadar se človek peha leta in leta in se odpoveduje boljšemu zaslužku, da bi dobil jutri več, govorimo, da je gospodaren! Če pa kljub temu potem joče ob stroju, ki mu pomeni kruh za družino, lahko rečemo, da je opeharjen!

Stroji v **Tovarni lesovine in lepenke v Podvelki** so obstali. Delovni kolektiv, ki šteje 170 ljudi, večinoma žensk, ne ve, kaj bo jutri, pojutrišnjem. Gozdna gospodarstva, predvsem mariborsko, jim ne dajo več lesa, ker jim ga ne morejo redno plačevati. Kdo danes sploh redno plačuje?

Žalostno je, je dejal predsednik sindikalne organizacije delavcev v lepenki, da moramo po tolikem odpovedovanju in naporih ustaviti stroje, ko pa imamo skoraj vsi družine in želimo s poštenim delom za malo denarja vsaj osnovne življenjske pogoje! Samo na področju tovarne se poseka letno okrog 200 tisoč kubikov lesa, toda nam je vedno primanjkovalo navadnega celuloznega lesa.

Ne gre samo za pomanjkanje surovin, temveč tudi za slabo kvaliteto lesa, ki so ga morali plačevati celo bolje kot drogove, gradbeni les in podobno! Kje je tu poslovna morala? Je res, da lahko reveža klofneš dvakrat? Če bi to prijavili inšpekciji, ne bi dobili niti tega, torej živeti tako, ali pa . . ., sicer pa, kdo lačnemu verjame? Nihče si ne upa reči, da so tudi takšna izsiljevanja delni vzrok slabega poslovnega uspeha tovarne v Podvelki.

Radeljsko področje je solidna surovinska baza in tržišče gospodarskih interesov. Le malo pa sta gozdarstvo in lesna industrija storila za gospodarski in socialni napredek v občini! Kam gre torej ves les in kdo ob njem zasluži? Pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenjem Gradcu imajo do Podvelke nekoliko večje razumevanje, čeprav so jim letos za 1.800 kub. metrov plačali šele 203,776 dinarjev, GG Maribor pa so za 1.100 kub. metrov lesa plačali že 310.588 dinarjev, pa so jim kljub temu dobavo ustavili! GG Slovenj Gradec in Lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec imata glede lesa specifične težave, le-te so v dobri meri botrovale, da je LIP Slovenj Gradec prevzel sanacijo Tovarne lepenke v Podvelki. Če bodo naleteli na razumevanje tudi v republiki, bo začela z obratovanjem že čez dva meseca, torej gre samo za premostitev kritičnega časa. Več o „lesnih" problemih tega področja danes ne bi pisal, čeprav zaslužijo, da bi jih javnost vedela. Dejstvo pa je, da je 170 ljudi v negotovosti in da občina ne more vplivati na tiste, ki imajo v rokah gozdno bogastvo. Kolektiv tovarne v Podvelki je na plečih prenesel že minimalne OD. Tudi sedaj zaslužijo delavke le od 500 do 700 dinarjev, prav v tem času pa nič. Kaj pravijo?

MARIJA JELEN: „Imam tri otroke 9, 11 in 13 let – sem samohranilka, samo povejte mi, kako naj preživim otroke? "

MARIJA PLANINŠIČ – delavka: „Imam štiri otroke, od teh se dve punčki učita, dve hodita v osnovno šolo, kaj naj rečem otrokom? "

Takih vprašanj je še veliko. Upanje, da pristojni dejavniki tudi v republiki vedo in da bodo podprli preusmeritev s krediti, je medlo. Spet jim bo poskušala pomagati občina s svojimi pičlimi sredstvi. Nikjer pa ni tistih, ki so doslej ob tem skromnem kolektivu živeli na račun bogastva iz gozdov te občine.

KW

KMALU REDNO OBRATOVANJE

V razdobju od 1. januarja do 7. maja so v šoštanjski Termoelektrarni proizvedli skupaj že 420 milijonov kWh električne energije. V prvi in drugi fazi šoštanjske Termoelektrarne so proizvedli v tem času 285 milijonov kWh električne energije, v novi, tretji fazi TE Šoštanj pa med poskusnim obratovanjem 135 milijonov kWh električne energije. Računajo, da bo Termoelektrarna Šoštanj III, moči 275 MW, začela v kratkem redno obratovati, saj gre h kraju obdobje poskusnega obratovanja.

(vš)

SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE

Priljubljena oblika rekreacije v Trbovljah

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu Trbovlje je razpisala že tradicionalne XIII. sindikalne športne igre za leto 1972.

Razpisana so tekmovanja v devetih panogah oziroma v 10 disciplinah: kegljanju borbeno in 6 x 100 lučajev, namiznem tenisu, streljanju z zračno puško, balinanju, štafetnem plavanju, malem nogometu, rokometu, odbojki in šahu.

Vse panoge z izjemo plavanja so že tradicionalne. Novost je le, da se lahko rezultati v streljanju, kegljanju 6 x 100 lučajev in plavanju, doseženi na sindikalnih športnih igrah 1972, priznajo v tekmovanju za športno značko TRIM.

Terminski plan izvedbe posameznih panog predvideva, da se odvijajo tekmovanja skozi vse leto. Sindikalne športne igre 1972 bodo zaključene ob prazniku republike, ko bo podeljen tudi prehodni pokal.

Za letošnje tekmovanje se je prijavilo 20 osnovnih sindikalnih organizacij s skupno 148 ekipami. Največ ekip so že po tradiciji prijavile osnovne sindikalne organizacije Strojna tovarna, Investicijski biroji, Elektrarna in Cementarna

Največ zanimanja je za obe disciplini kegljanja (po 27 ekip), mali nogomet 19 ekip in streljanje z zračno puško 16 ekip. Razveseljivo je dejstvo, da se vse bolj vključujejo tudi manjše osnovne organizacije (Zlatarstvo, GP Rudar, Stanovanjsko podjetje, Skupščina občine Trbovlje, Komunalni obrtni center, Tovarna pohištva itd.).

Zaključeno je že tekmovanje v kegljanju – borbene igre. Doseženi so bili zelo dobri rezultati, saj se je poprečje podrtih kegljev dvignilo od 423 v letu 1971 na 462 letos. Prvo mesto je presenetljivo dosegla I. ekipa Elektrarne z 594 podrtimi keglji pred favoriziranimi ekipami rudnika, Investicijskih birojev in SGP Zasavja – lanskega zmagovalca. Nadaljnji vrstni red: 2. Zasavski premogovniki – rudnik Trbovlje II, 560, 3. Cementarna I 521, 4. Strojna tovarna II 520, 5. SGP Zasavje 515, 6. Investicijski biroji I 505, 7. Elektro Trbovlje 500, 8. Tovarna polprevodnikov 482, 9. Elektrarna II 477, 10. Zasavski premogovniki – rudnik Trbovlje I 472, itd.

Že 3. maja pa se je pričela nova disciplina – kegljanje 6 x 100 metov, kjer je prijavljenih prav tako 27 ekip. Tekmovanje bo predvidoma zaključeno 26. 5. 1972.

FRANC SADAR

● MARIBOR

TAM STUDENCI IN MTT PRVAKA

Letošnje občinsko sindikalno prvenstvo v streljanju je bilo zelo množično. Tekmovalo je 21 moških in 6 ženskih ekip. Rezultati so hkrati veljali za izpolnitev norm v TRIM tekmovanju. Skupno je tekmovalo 105 tekmovalcev in 19 tekmovalk. Za ekipnega zmagovalca je potekala ogorčena borba med strelci TAM Studenci in PVG Stavbar, v kateri je po zaslugi odličnega Šenekarja zmagala ekipa TAM Studenci. Strelci Stavbarja, lanskoletni občinski sindikalni prvaki, so tokrat izgubili prvo mesto samo za štiri kroge. Tretje mesto je osvojila ekipa Tovarne dušika Ruše in četrto mesto TAM – Tezno. Tudi med ženskami je bila velika borba za prvo mesto med strelkami MTT in strelkami TAM Studenci. S šestimi krogi prednosti so tekmovalke iz MTT letos prvič postale prvakinje ObSS Maribor. Med posamezniki je zmagal Šenekar, pred Trupom iz Ruš in Belecem iz TAM Tezno. V tekmovanju posameznic je zmagala Lešnik TAM Studenci, pred Štramcevo in Tomjanovičevo, obe iz MTT.

Rezultati moški – ekipno. Prvi TAM Studenci 1.284, 2. Stavbar 1.280, 3. TDR 1.286 itd.

Ženske: 1. MTT 459, 2. TAM Studenci 453, 3. Stavbar 406 itd.

Občinsko sindikalno prvenstvo Maribora v šahu je bilo letos organizirano na čolnarni Drava in se ga je udeležilo 14 ekip. Zmagovalec tekmovanja je postala izredno močna ekipa prosvete, za katero so igrali mednarodni mojster Vojko Musil, Črepinšek, Guzelj, Hočevar, dr. Nemec, Kovše in Majerič.

Drugi mesto je osvojila ekipa TAM Tezno, tretje mesto TAM Studenci in četrto mesto Metalna. Te štiri ekipe se bodo tudi udeležile republiškega sindikalnega tekmovanja v šahu, ki bo konec maja, na presenečenje mnogih, v Umagu.

Skrajni čas je že, da se enkrat za vselej določijo kraji, ki bodo od ekip udeleženk zahtevali čim manjše stroške potovanja in oskrbe. Kako je lahko slovensko prvenstvo v sosedni republiki, je težko razumeti. Sigurno pa je, da komisija za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri republiškem sindikatu ni bila o razpisu obveščena, ter bo potrebno v bodoče več sodelovanja med raznimi strokovnimi zvezami in komisijo za telesno kulturo in šport, da v bodoče ne bi prihajalo do raznih razpisov brez vednosti republiške komisije za šport pri ZSS.

JOŽE RAIŠP

TURNIR ‚LESONITU'

Prvomajski turnir balinarjev v Ilirski Bistrici res tradicionalen

Že sedmič zapovrstjo je Občinski sindikalni svet Ilirska Bistrica priredil tradicionalni prvomajski turnir v balinanju med delavci bistriških delovnih organizacij. Turnir je res tradicionalen in je postal v Ilirski Bistrici najzanimivejša prireditev ob prvomajskih praznikih. Verjetno je temu vzrok privlačna prav tako „tradicionalna" nagrada za najboljšo ekipo – cel kraški pršut.

Število ekip turnirja iz leta v leto hitro raste, tako da je letos v razburljivem tekmovalnem duhu sodelovalo kar 11 ekip iz vseh večjih delovnih organizacij. Vzporedno pa raste tudi zanimanje za tekmovanja take vrste, saj se je letos kar trlo bučnih gledalcev ob vseh baliniščih.

Prvo mesto na letošnjem tekmovanju in s tem pršut je osvojila ekipa balinarjev iz Lesno kemične industrije „Lesonit", druga je bila ekipa tekmovalcev iz Kmetijske zadruge „4. junij", tretje mesto pa si je priborila ekipa upokojencev, ki jih OSS vsako leto povabi k sodelovanju.

Vsi ostali športniki pa se že resno pripravljajo na skorajšnjo sezono. Komisija za šport in rekreacijo pri OSS bo namreč te dni razpisala natečaj za sodelovanje na delavskih igrah občine Ilirska Bistrica, ki naj bi se pričele v kratkem.

Poleg dosedanjih športnih panog je za letošnje leto komisija vključila v program tekmovanja še dve novi disciplini: rokomet in košarko. Sodeč po zanimanju kaže, da bo letošnja udeležba na tekmovanjih rekordna in upajmo, da bodo tudi uspehi podobni uspehom iz lanskega leta, ko so športniki iz Ilirske Bistrice na delavskih igrah Primorske v skupni razvrstitvi dosegli odlično tretje mesto.

PRVENSTVO OSS RADOVLJICA V KEGLJANJU

V organizaciji Kegljaškega kluba Bled in pod pokroviteljstvom občinskega sindikalnega sveta Radovljica se bo pričelo v torek, 16. maja, na dvosteznem klubskem kegljišču na Bledu poleg letnega kopališča III. občinsko sindikalno prvenstvo v kegljanju na asfaltu.

Za prvenstvo se bodo potegovali člani sindikalnih organizacij v posamezni in ekipni konkurenci. Nastopili bodo moški in ženske. Ekipo bodo sestavljali po trije tekmovalci oziroma tekmovalke. Vsaka sindikalna organizacija bo lahko nastopila z največ tremi ekipami za posamezno kategorijo.

Najbolje uvrščene ekipe bodo prejele pokale, posamezniki pa medalje. Vsi udeleženci tekmovanja bodo dobili spominske športne značke.

● POSTOJNA

Priljubljene delavske športne igre v Postojni se nadaljujejo. Znani so že zmagovalci v treh disciplinah, pred dnevi pa je bilo končano tudi tekmovanje v namiznem tenisu za moške in ženske. V moški konkurenci so zopet slavili zmago Javorci.

Začela so se tudi že strelska tekmovanja z zračno puško, za katera je veliko zanimanje. Tekmovanje se odvija na strelišču za domom JLA, vodi pa ga republiški sodnik Franjo Županić. Naslov prvaka v moški konkurenci brani LIV, pri ženskah pa SDK Postojna.

Ed.

● ŠKOFJA LOKA

V organizaciji športne komisije ObSS je bilo na kegljišču v Puštalu drugo tekmovanje za prehodni pokal ObSS Škofja Loka. V tej športni panogi se je pomerilo 35 moških in 6 ženskih tročlanskih ekip. Na tem tekmovanju in izbirnih tekmovanjih v delovnih kolektivih je sodelovalo skupaj več kot petsto delavcev in delavk.

REZULTATI: ekipno: moški – 1. ISKRA II Železniki (667 kegljev), 2 LTH Škofja Loka (615 kegljev), 3. TEHTNICA Železniki (612).

Ženske: 1. Gorenjska predilnica, Škofja Loka (506 kegljev), 2. Transturist Škofja Loka (502), 3. LTH Škofja Loka (460).

Pohvaliti je potrebno najboljše tekmovalke, saj večina moških ni dosegla tako dobrih rezultatov.

Tradicionalno prvomajsko srečanje delavcev na ljubljanskem Rožniku. Foto: J. MARINŠEK

NOVA ‚TELESNA KULTURA'

Pred dnevi je v Ljubljani izšla letošnja prva številka „Telesne kulture", ki jo izdajata Zveza za telesno kulturo Slovenije in Visoka šola za telesno kulturo. Tudi to pot prinaša edina slovenska revija za teoretična in praktična vprašanja telesne vzgoje, športa in rekreacije obilo zanimivega in obenem premisleka vrednega branja, ki ne bi smelo mimo nikogar, ki se tako ali drugače udejstvuje na telesnokulturnem področju.

Kdor si je revijo temeljito ogledal, kdor je vsaj bežno prebral nosilne prispevke, potlej zagotovo ve, da se je uredniški odbor znova izkazal.

Ker nas odmerjen prostor močno omejuje, se to pot prav na kratko dotaknimo le zares tehtnega uvodnika, ki govori o telesni kulturi Slovencev danes in jutri. Avtor razmišlja predvsem o kvalitativnem premiku na telesnokulturnem področju in pravi med drugim naslednje:

„Nedvomno je, da zmaguje prepričanje, da človek ni ustvarjen za življenje sede v zaprtih prostorih. Poraja se nov odnos do bivanja v naravi, do uživanja naravnih lepot v vseh letnih časih, za razvedrilo v obliki smučanja, iger z žogo ali plavanja, pa tudi smisel za premagovanje težav. Vse bolj se zavedamo, da je na primer hoja najbolj človeška telovadba in da je narava – da so trate, gozdne jase, steze, hribi, reke, jezera in morje – naše skupno vadišče. Ni naključje, da postaja Planinska zveza Slovenije naša najbolj množična organizacija in da je včasih, posebno na jesen, že prava gneča v vseh planinskih kočah in celo na vrhu Triglava.

Ob prebujanju novega odnosa do narave se pojavlja tudi naša skupna naloga – varstvo narave, boj za higieno in lepoto okolja, v katerem živi človek. . ."

A. Ul.

KJE IMAMO NAJVEČ IN KJE NAJMANJ NAROČNIKOV

● Na vrhu lestvice Idrija

V uredništvu Delavske enotnosti smo sestavili lestvico svojih naročnikov po občinskih sindikalnih svetih in ugotovili vrsto zanimivih podatkov. Za danes le tile:

Prav na vrhu je Idrija, kjer prejema Delavsko enotnost vsak deseti zaposleni. Slede občinski sindikalni sveti Laško, Šentjur, Cerknica, Lendava, Ptuj, Tržič, Tolmin, Radovljica, Lenart itd.

Tako na začetku lestvice. In kdo je na njenem repu? Zanimivo, da prav tisti občinski sindikalni sveti, za katere bi mislili, da se najuspešneje bore za učinkovito obveščanje svojega članstva.

Naštejmo jih od 40. mesta dalje: 40. Dravograd, 41. Kamnik, 42. Nova Gorica, 43. Ravne na Koroškem, 44. Šmarje pri Jelšah, 45. Ribnica na Dolenjskem, 46. Novo mesto, 47. Velenje, 48. Slovenj Gradec, 49. Gornja Radgona, 50. Maribor, 51. Videm Krško, 52. Sežana, 53. Koper in 54. Ljubljana.

KAJ BO VPLIVALO NA LETOŠNJO TURISTIČNO BERO?

Letošnja turistična sezona, kot jo v tem trenutku ocenjuje Turistična zveza Jugoslavije, se bo odvijala v nekoliko boljših pogojih, kot v minulem letu.

Vendar pa več stvari opozarja na to, da bi v mednarodnem turističnem prometu lahko prišlo do zastoja, podobno kot v letih 1967 in 1968, če se bodo razmere še naprej slabšale. Izkušnje so namreč pokazale, da mednarodni turistični promet stagnira vedno tedaj, ko pride do večjih ekonomskih motenj, kajti vsi znaki govorijo o tem, da smo pred začetkom blage recesije, ki bo zajela del gospodarsko najbolj razvitih držav Evrope. Vsi opozarjajo na to, da se gospodarsko razvite države Zahoda, ki hkrati pomenijo tudi največja tržišča Evrope, srečujejo z vrsto ekonomskih problemov. Če se bo ta trend nadaljeval, bo zagotovo prišlo do počasnejše rasti v mednarodnem turističnem prometu. Pri tem je simptomatično, da je letošnji zimski turizem v Evropi presenetljivo zatajil.

Še letos, najpozneje 15. septembra, bo nov most v Dravogradu nared. Zamenjal bo svojega odsluženega soseda, ki je že vrsto let ozko grlo koroške magistrale in hromi naraščajoči promet v dolini Drave.

Dela na novem mostu, ki jih je investitor zaupal Gradisu – poslovni enoti Ravne na Koroškem, lepo napredujejo, čeprav ne gre brez težav. Roki so „napeti", kot temu pravimo, delavcev pa ni nikoli dovolj. Predvsem železokrivcev. Tudi samo delo je zahtevno in komplicirano, saj ne gre za popolno montažno gradnjo.

Novi most v Dravogradu bo dolg 216 metrov, širok pa bo od 7 do 10,5 metra. Najširši bo na priključkih in najožji v sredini. Njegova površina bo 2426 kvadratnih metrov. Most bo slonel na 15 pilotih, nekateri so vgrajeni tudi 10 metrov globoko v dno rečne struge.

Kompas in ameriški turisti

Število turistov iz ZDA in Kanade, ki v organizaciji ljubljanskega podjetja KOMPAS obiščejo našo državo, narašča iz leto v leto in je lani že preseglo število 17.000. Prav z ozirom na povečano zanimanje se je KOMPAS znašel pred vprašanjem, kako naj poskrbi za kar najhitrejši prevoz prek Atlantika, skratka za lažji in večji dotok devizno „najtežjih" gostov. Zaradi tega se je že lani povezal s švicarsko letalsko družbo SWISS AIR, katere interes je v tem, da bi vsak dan za svoja dva letalska velikana – jumbo jeta – zagotovila vsaj po 600, če že ne 700 potnikov. Zdaj se na povabilo podjetja KOMPAS v naši državi že mudi skupina predstavnikov omenjene švicarske družbe iz ZDA in Kanade, da bi na lastne oči spoznala, kaj pravzaprav ponuja ameriškim turistom, ki se zanimajo za obisk naše države.

Na tiskovni konferenci v nedeljo zvečer na Bledu so gostje podjetja KOMPAS novinarjem spregovorili o svojih prvih vtisih. Njegove misli bi lahko strnili v naslednjem: predstavljamo turistično neverjetno zanimivo in poceni deželo, ki pa je niti oni sami, kot turistični delavci in propagatorji, niso poznali, oziroma so o njej imeli v vseh ozirih napačne in pomanjkljive predstave. Zdaj, ko so si Jugoslavijo ogledali na svoje oči, bodo z zaupanjem in prepričanjem lahko svetovali interesentom ne le to, kaj si velja pri nas ogledati, ampak zlasti to, da bodo prišli v svobodno, gostoljubno in slikovito deželo.

–mG

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.– din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime in priimek	Naslov	Podpis
1		
2		
3		
4		
5		

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

.....

.....

Dlje na poti - za nas ugodno

Prvič po desetih letih so zdravilišča in klimatski planinski kraji zabeležili skupno povečanje števila nočitev za 11 %. Njihova udeležba v strukturi nočitev domačih gostov po kategorijah turističnih krajev znaša 25 %, pri prenočevanju tujcev pa 6 %. To je velika sprememba v primerjavi s prejšnjimi 5 % oziroma 0,9 %. Med „poslovno ofenzivo kontinentalcev" sodi proces spreminjanja tranzitnega turizma v prebivalnega, in sicer ob poteh, ki vodijo iz severnih in zahodnih mej k Jadranu. Takšno gredoče „vpijanje" turistov se je uveljavilo posebno letos v Sloveniji, pa tudi v Hrvaški.

Največja izbira konfekcije v Trstu

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 323-554, 316-695. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100 — Posamezna številka stane 1 din — Naročnina je četrtletna 6,50 din — polletna 13 din — in letna 26 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana